

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Znalosti dětí II. stupně vybrané ZŠ o chudobě

The Knowledge of Children of a Selected Secondary School about Poverty

Bc. Iva Meškanová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, PhD.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy pedagogika – výchova ke zdraví

Praha 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Znalosti dětí II. stupně vybrané ZŠ o chudobě vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucí diplomové práce PhDr. Jaroslavě Hanušové, PhD. za její cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Rovněž bych chtěla poděkovat za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

ABSTRAKT

Diplomová práce Znalosti dětí II. stupně vybrané ZŠ o chudobě charakterizuje pojem chudoba z různých úhlů.

Teoretická část konkretizuje pojem chudoba. Charakterizuje typy chudoby, pojednává o příčinách a důsledcích zmíněného globálního problému. Práce upřesňuje stanovení chudoby v České republice a obecně mapuje situaci globálního problému ve světě. Upřesňuje význam Světové banky, která efektivně snižuje chudobu ve světě. Závěr teoretické části pojednává o prevenci chudoby a o konkrétních organizacích zabývajících se chudobou.

Empirická část diplomové práce je zpracována výzkumem. Výzkum je realizován dotazníkovým šetřením pomocí nestandardizovaného dotazníku, který zjišťuje povědomí žáků o chudobě. V praktické části je analyzován Školní vzdělávací program ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292, 267 01. Na základě analýzy školního vzdělávacího programu dané školy je vytvořen projekt jako nástroj pro učitele k zařazení tématu do výuky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Chudoba, škola, děti, sociální pomoc.

ABSTRACT

This dissertation study, *The Knowledge of Children of a Selected Secondary School about Poverty*, characterizes the concept of poverty from different angles.

The theory part concretely defines the concept of poverty. It describes types of poverty, treats the topic of reasons behind and outcomes of the mentioned global problem. This work delineates the marking of poverty in the Czech Republic and maps out in general the situation of the global problem in the world. It demarcates the meaning of The World Bank, which effectively decreases poverty in the world. The closing argument of the theory part treats the topic of preventing poverty, and organizations which deal specifically with poverty.

The empirical portion of the dissertation is handled through the vehicle of research, realized through questionnaire surveys with the help of non-standardized questionnaires, which ascertain poverty awareness of pupils of the selected middle school. The practical part of the dissertation analyzes the Ministry of Education's Requirements for Education of Students of ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292, 267 01, (the primary school and kindergarten of Kralův Dvůr, Jungmannova 292, 267 01). Drawing on this analysis of the school educational program of the given school, the author created a project as a tool for teachers, to be included among topics during class time learning.

KEYWORDS

Poverty, school, children, social support.

Obsah	
1 ÚVOD	7
2 TEORETICKÁ ČÁST	8
2.1 Pojem	8
2.2 Typy chudoby	9
2.3 Příčiny chudoby	11
2.4 Důsledky chudoby.....	12
2.5 Chudoba ve světě	16
2.6 Stanovení hranice chudoby v ČR.....	19
2.7 World Bank Group a stanovení prahu chudoby.....	23
2.8 Prevence chudoby	24
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
3.1 Cíle, výzkumné otázky a předpoklady výzkumu	28
3.2 Charakteristika výzkumu	29
3.2.1 Dotazníkové šetření.....	29
3.3 Výsledky	30
3.3.1. Výsledky dotazníkového šetření	30
3.3.2 Výsledky analýzy ŠVP.....	56
3. 4 Diskuze a komparace dat	78
3. 5 Projekt „Bohatství vs. chudoba, aneb jak se žije s penězi a bez peněz.“	82
4 Shrnutí a závěr.....	87
5 SEZNAM LITERATURY	88
1. SEZNAM PŘÍLOH.....	92

1 ÚVOD

Diplomová práce „Znalosti dětí II. stupně vybrané ZŠ o chudobě“ se zaměřuje na dnes poměrně aktuální téma chudoby ve světě a jejího chápání jednotlivci, tak i společností jako takovou.

Pojem chudoba je velmi kontroverzní a zároveň abstraktní téma. Technologický pokrok a rychlý vývoj společnosti nás neustále dostává do jiného rozměru chápání této problematiky. I přes tento fakt se pojem chudoba skloňoval napříč historií v každém období. Chudým člověkem byl člověk bez materiálního zázemí, bez střechy nad hlavou, bez šatů, bez potravy, ale také člověk bez charakteru nebo člověk, který neměl v dané společnosti žádný společenský vliv ani moc. Chudoba a bohatství rozděluje společnost od nepaměti. Ale kdo je chudý dnes? Máme reálnou představu o tom, co znamená být chudý ve 21. století? V této práci se budeme snažit zodpovědět otázky, zda nás chudoba bude provázet i v budoucnosti a proč je hrozbou pro celý svět.

Diplomová práce ve své teoretické části pojednává o prekonceptu chudoba. Zabývá se vymezením pojmu chudoba, typy chudoby, příčinami chudoby a jejími důsledky. Nastihuje čtenáři současnou situaci globálního problému ve světě, v České republice a také řešení tohoto problému v rámci Světové banky.

Praktická část diplomové práce je zaměřena na žáky II. stupně ZŠ v Králově Dvoře a jejich povědomí o zmiňované problematice chudoby. Výše zmiňované téma je zde nastíněno z pohledu žáka, odborníka, ze strany státu a ze strany občana. Na základě získaných poznatků z prostudované literatury a výsledků empirického výzkumu, který byl proveden dotazníkovým šetřením, autorka analyzuje školní vzdělávací program dané školy a následně navrhuje možnosti začlenění tohoto prekonceptu do výuky žáků na II. stupni ZŠ.

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části si vymezíme pojem chudoba. Nastíníme zde typy chudoby, možné příčiny a důsledky zmíněného globálního problému. Zmapujeme situaci v České republice a v obecné rovině se podíváme, jaké možnosti nabízí stát lidem, které chudoba postihla. Podíváme se na funkci Světové banky, zmapujeme situaci ve světě a přiblížíme si jednotlivé organizace bojující proti tomuto fenoménu.

2.1 Pojem

Chudoba je velmi relativní pojem. Historici Milan Hlavačka a Pavel Cibulka tuto situaci velmi výstižně popisují ve své knize Chudinství a chudoba: „Najít nějakou absolutně platnou definici chudoby je ale velmi těžké, neboť tento historický jev vždy podléhal proměnám a její parametry byly ovlivněny (světo) názorovou pozicí pozorovatele či badatele a bezprostředním vnímáním pasivního aktéra v tomto jevu.“ [6, s. 40]. O tento názor se lze samozřejmě velmi dobře opřít. Chudoba je v současnosti v porovnání historických proměn zcela jinde. Z pohledu chronologického zřejmě nelze objektivně shrnout a definovat tento pojem. Nejen, že se bere v potaz sociální postavení, ale zároveň standard každého jedince. Naproti tomuto termínu stojí blahobyť. Nutno podotknout, že tento termín také nelze vystihnout. Kde je tedy hranice blahobytu a kde chudoby? Hlavačka Milan a Cibulka Pavel se ve své knize shodují, že velké a rozmanité množství definic má jedno společné „považují chudobu za nedostatečné zdroje k udržení přijatelného životního standardu.“ [6, s. 78]. Společnost přijímá tento pojem ale velmi různorodě. Společnost velmi ovlivňují média. Nejen vědomě, ale samozřejmě podvědomě nás ovlivňují mnohem více. Trend neustálého porovnávání se s někým nám poukazuje na odlišné vnímání pojmu chudoba. Webová strana www.rozvojovka.cz podotýká, že chudoba je považována za nejhroživější problém současného světa. Pojednává o chudobě jako o jakémisi fenoménu, kterému je potřeba postavit se čelem a vymýtit tento velmi palčivý problém. [6]

Chudoba se netýká jednotlivých oblastí světa, ale vnímáme tento stav jako globální problém, který není součástí pouze 3. tisíciletí, ale provází nás již od nepaměti. S postupem času ale chudobu vnímáme intenzivněji zejména díky globalizaci: „Motorem globalizace je velký technický skok – informační a technická revoluce. Propojením informačních, komunikačních a mediálních technologií vzniká celosvětová, globální informační infrastruktura. Vznikají nové výrobky a celá nová odvětví, nové

technologie, nové formy marketingu a obchodu, nové způsoby řízení podniků. Tato revoluce může otevřít cestu zcela novému typu technického rozvoje. Ten - na rozdíl od éry průmyslové revoluce - nezvyšuje již produktivitu práce hlavně zvyšováním množství výrobků na jednotku vynaložené práce, ale především kvalitativními faktory – zdokonalováním, intelektualizací výrobků. Umožňuje i souběžné zvyšování produktivity kapitálu. Je to pracovně, kapitálově a ekologicky, a tedy i celkově úspornější typ technického rozvoje.“ [18, s. 105].

S pohledem do historie bývaly veškeré společnosti chudé. Paul Collier má na svém přebalu knihy text, který reaguje na současnou situaci chudoby: „I když se postupně daří míru chudoby snižovat, existuje zhruba padesátka zemí, které se tomuto rostoucímu trendu vymykají. Zatímco země jako Indie, Čína a další jsou na vzrůstu a postupně se svou životní úrovní blíží rozvinutému světu, přibližně miliarda lidí žije v zemích, které se od zbytku světa radikálně liší. Právě těm je třeba věnovat zvláštní pozornost. Tyto země se ocitly v některé z pastí, z nichž se samy mohou jen těžko vyprostit.“ [4, s. přebal knihy].

V knize Miliarda nejchudších jsou dotyčné země nazývány země „spodní miliardy“. Kapitola 3. 5. nazvaná Chudoba ve světě podrobněji definuje tuto skutečnost.

Chudoba je velmi relativní, a to zejména z globálního pohledu.

Země světa jsou velmi rozmanité, ekonomika sílí a slábne. Nutno si uvědomit, že není vše jen o ekonomice jednotlivých států. „Stav být chudým – jak v objektivním, tak v subjektivním smyslu slova se liší podle místa a času posuzování.“ [6, s. 78]. Nelze však říci a definovat, že chudoba je stav okamžiku, či stav krátkodobý. Přesněji řečeno, můžeme považovat chudobu za stav dlouhodobě se vyvíjející. Z pohledu ekonomiky lze říci, že život bez peněz nelze považovat za chudobu. Stav bez peněz je pouze dočasný, a to v jakékoliv lokalitě a standardů jedince. „Chudoba je tedy nejen existenčním stavem, ale i politickým a praktickým konceptem, je předmětem společenských stereotypů a postojů, i sociálního jednání řady aktérů.“ [25, s. 3].

2.2 Typy chudoby

Publikace Konsensuální přístup k definici chudoby rozebírá probíraný termín ve dvou základních liniích. Vymezuje rozdíly na základě příčin chudoby a následné reakce na ni samotnou. Pojednává o teorii – chudoba jako důsledek uspořádání společnosti kontra chudoba jako výsledek lenosti, nedostatku vůle, nepředvídavosti a špatných morálních vlastností chudých. [6]

Na základě prostudované literatury můžeme klasifikovat pojem chudoba tímto způsobem:

- absolutní a relativní

Absolutní chudoba je nejtěžší formou chudoby. Jedná se o formu, kdy jedinec bojuje o vlastní existenci a nedostatek prostředků mu brání zaopatřit své základní životní potřeby. Objevuje se zejména v rozvojových zemích a má nevratné následky. [5]

Relativní chudoba na rozdíl od té absolutní uplatňuje základní životní potřeby, ovšem na nižší úrovni než je standardní úroveň společnosti. Žít v menším standardu neznamená, že se jedná o chudobu. Relativní chudoba se dá klasifikovat jako osobní pohled jedince na životní standard. [5]

- subjektivní a objektivní

Subjektivní chudoba je definována z pohledu jedince. Ten, či sociální skupina hodnotí sám sebe a své okolí na základě povrchných informací a ve své podstatě hlavně dle svého pocitu. Vyhovuje svým osobním touhám a chtění. V tomto případě je jedinec ovlivněn sociálním postavením, hranicí skromnosti a ovlivněním médií. [5]

Objektivní chudobu stanovuje, či určuje stát dle svých schválených pravidel. Stát určuje, kdo z populace má nárok na sociální pomoc. Objektivní chudoba je považována v širším kontextu a nikdy ji nedefinuje sám „postižený“ chudobou. [5]

- expertní a konsensuální

Expertní chudoba je posuzována dle odborníka s použitím expertních odhadů, statistik, aj. na základě čísel, výsledků výzkumů, aj. Konsensuální chudoba je naopak úzce spjata se subjektivní chudobou. Opět záleží na jednotlivých výpovědích jednotlivců a jejich relativní představě o chudobě. [25]

2.3 Příčiny chudoby

Na základě prostudované literatury lze klasifikovat několik okruhů rizikových faktorů.

- Sociální příčiny chudoby – stáří, důchodový věk, rodina – neúplná rodina, rozvod, úmrtí, počet dětí, zdraví – tělesný, či duševní handicap, nedostatečná zdravotní péče, vysoká koncentrace obyvatelstva, negramotnost, nezaměstnanost, vysoká porodnost.
- Přírodní příčiny chudoby – živelné katastrofy – zemětřesení, tsunami, sopečná činnost, svahové pohyby, požáry, povodně, aj.
- Ekonomické příčiny chudoby – zadluženost rozvojových zemí, vysoká nezaměstnanost.
- Politické příčiny chudoby – instituce, korupce, diktátorský režim, války.

Sociální příčiny chudoby mají ze všech těchto zmiňovaných příčin asi největší dopad na jednotlivce jako takové. Všechny výše zmíněné faktory ovlivňují postavení jedince na pomyslném sociálním žebříčku ve společnosti, což se následně promítá i do jeho ekonomické situace.

Přírodní příčiny chudoby. Přírodní živelné katastrofy, které se nedají ovlivnit, jsou ve většině případů zcela likvidační a mají fatální následky. Často zaplatíme ztrátou životů a materiálními škodami. Každá část světa je specifická a každé místo na Zemi může postihnout různá živelná katastrofa v různém měřítku. Mezi přírodní katastrofy můžeme zařadit zemětřesení, tsunami, povodně, sopečnou činnost – vulkanismus, písečné bouře, období sucha, aj. V tomto případě, kdy zasáhne živelná katastrofa, lidé přicházejí o vše, co mají. Blízké, střechu nad hlavou, veškerý majetek a úspory. Situace jsou velmi náhlé, velmi složitě řešitelné a řešení bývá často velmi provizorní. Postižení jsou odkázáni na pomoc druhých. Jsou odkázáni na pomoc rodiny, přátel, institucí a také na pomoc ze strany státu. Chudoba z tohoto důvodu je velmi těžko řešitelná, je zasaženo větší blízké území a jedná se o masovou situaci.

Politické a ekonomické příčiny chudoby. Státy ekonomicky selhávají kvůli extraktivním institucím. Extraktivní instituce vytvářejí prostředí, kdy lidé nemohou šetřit a téměř nezvládají investovat. Ekonomické instituce jsou úzce spjaty s politikou.

Záměrně společně drží chudé země v chudobě a nedovolují jim nastoupit cestu k hospodářskému růstu. Vylvlastňují majetek a brání ekonomickému růstu. Kniha Proč státy selhávají, odkazuje na jednotlivé státy, konkrétně Zimbabwe, Kolumbii, Argentinu, Severní Koreu, Uzbekistán či Egypt. Země rozdílné rozlohy, podnebí a kultury, mají jedno společné, a to již zmíněné extraktivní instituce. V čele jednotlivých států stojí elita, která určuje směr a „růst“ země, aby se i nadále mohla obohacovat na většině společnosti. [4]

Dalším atributem je válka, neboť válečné konflikty jsou velmi nákladné pro státní kasu. A nejen pro ni. Lidé přicházejí o hmotné zázemí a také území, ze kterého mohou čerpat přírodní zdroje. S válečným konfliktem úzce souvisí i další příčina, a to vysoká zadluženost země a následně korupce.

2.4 Důsledky chudoby

V této kapitole si probereme důsledky chudoby ve dvou základních rovinách. A to v rovině primární a rovině sekundární.

Primární rovina důsledků chudoby zahrnuje hlad, podvýživu, nemoci, úmrtnost a negramotnost.

Hlad se dá klasifikovat jako pocit, kdy tělo nepřijme dostatek potravy. V našem případě se budeme věnovat termínu „skrytý hlad“. Publikace Globální problémy světa v ekonomických souvislostech uvádí, že téměř 2 miliardy lidí na světě strádají podvýživou, zejména skrytým hladem. V podstatě se jedná o stravu, která neobsahuje dostatečný podíl vitamínů, minerálních látek a stopových prvků. Největší dopad má skrytý hlad na ženy a děti. Právě skrytý hlad (chronický, akutní) u dětí je zde vyčíslen na 126, 5 mil. dětí v rozvojových zemích. Již zmíněné ženy, které v průběhu těhotenství hladoví, rodí hladovějící děti. Tato skutečnost se označuje jako tzv. zděděný hlad. [8]

Podvýživa je velmi palčivý problém, který úzce souvisí s hladem. Podvýživu lze definovat jako stav člověka, kdy není dlouhodobě schopen uspokojit své tělo dostatkem energie. Dopad na organismus je velmi fatální. Tělo se začíná měnit, oslabovat.

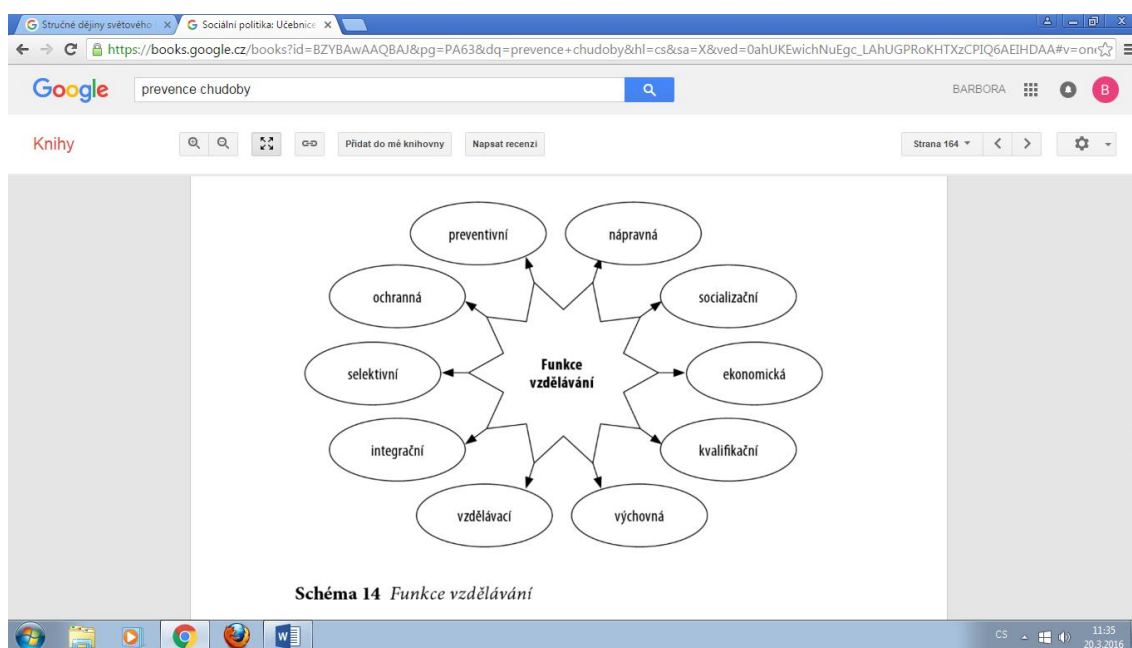
Důsledkem podvýživy jsou nemoci a následná úmrtí zejména dětí. Dlouhodobý stav podvýživy vede k velmi extrémním stavům, kdy tělesné funkce selhávají, a jedinec není schopen důstojného života. Vše probíhá na základě nedostatku živin pro zdravý organismus. Dopad tohoto stavu je velmi fatální. [8]

Problematice nemocí a jejich dopadů se velmi aktivně věnují tzv. Medecins sans frontieres - Lékaři bez hranic. Lékaři bez hranic jsou mezinárodní organizací, která si klade za cíl poskytnout odbornou zdravotnickou pomoc v krizových situacích, či lidem v tísní již od roku 1971. I zde se jedná také v mnoha případech o člověka v tísní, či krizové situace vlivem chudoby dlouhodobějšího rázu. Jedná se o humanitární organizaci, která realizuje po celém světě velmi efektivní projekty. [31]

Nemoci jsou v chudých oblastech velmi rozšířeny a zejména epidemická onemocnění jsou velkou hrozbou pro zbylý svět. Jedná se o AIDS, malárii, tuberkulózu, zápal plic, nemoci způsobené špatnou vodou, aj. Velmi často zmíněné nemoci končí úmrtím. Prevence díky nepřítomnosti zdravotnického systému je téměř nulová. Díky této situaci humanitární organizace Lékaři bez hranic zrealizovala v roce 2013 strategii SMC, jejímž cílem bylo snížit počet nákazy a počet úmrtí na malárii, což se podařilo. Pro lidi v rozvojových zemích je to obrovská pomoc, neboť je zde stále nedostatečně rozvinutý zdravotnický systém. Nedostupnost základní zdravotnické péče má pro místní obyvatele často velmi fatální následky. S tím souvisí mj. i vyšší dětská úmrtnost. [31]

Další z příčin sociální nerovnosti je také negramotnost. Odborníci zastávají názor, že vzdělání je chápáno jako prostředek k zrovnoprávnění. Vzdělání je rovněž považováno jako efektivní prostředek ke zkvalitnění úrovně života nejen z hlediska jedince, ale také z hlediska společenství. Mareš P. ve své knize Sociologie nerovnosti a chudoby podotýká, že moderní vzdělávací systém je odpovědí na ekonomické potřeby kapitalismu. Negramotnost tedy může být velkou překážkou v samotném rozvoji daného území. [13]

Obrázek 1: Funkce vzdělávání

Zdroj: [5, str. 164]

Negramotnost úzce souvisí s absencí vzdělání. Vzdělání plní jednotlivé funkce, které se navzájem doplňují a následně začleňují jedince do společnosti. Vše nám vysvětlují funkce vzdělání uvedené na obr. č. 1. Publikace Sociální politika definuje vzdělání jako prioritní prevenci proti chudobě, protože vzdělání obsahuje preventivní, nápravné, socializační, ekonomické, kvalifikační, výchovné, vzdělávací, integrační, selektivní a ochranné složky, které jsou vzájemně provázané a dohromady tvoří jeden kompaktní celek.

Vzdělávání obyvatel zemí, kde je negramotnost rozsáhlá, je složité již z několika důvodů. Jedním z nich může být neochota vlády vzdělání finančně podporovat, či nedostatek finančních prostředků státu na vzdělání. Cílem pomoci rozvojovým zemím je zajistit všem dětem, aby absolvovaly základní vzdělání, které není vždy bezplatné, což je pro většinu rodin velký finanční závazek. [29]

Rodiny zvládnou sotva zajistit základní podmínky pro život a další výdaje za vzdělání jsou pro ně mnohdy likvidační. Nejedná se však jen o finance na „školné, učebnice, aj.“, ale také o ošacení a náklady za dopravu do mnohdy vzdáleného místa vzdělávání. Dále zde hraje velkou roli například tradice, že dívky jsou vázány na rodinu a mateřství. Oproti tomu stojí určitý postoj rodin, které nevidí ve vzdělání perspektivu. Děti „potřebují“ jako pracovní sílu, aby se vůbec uživily. [29]

Sekundárním důsledkem chudoby jsou kriminalita, „hladová“ kriminalita, ghetta, porodnost.

Kriminalitu můžeme vnímat v souvislosti s nezaměstnaností. Jak již bylo řečeno, nezaměstnanost způsobuje ekonomickou nestabilitu nejen státu, ale také jedince. V rámci ekonomické nestability jedinců vznikají ghetta - tzv. chudinské čtvrtě, odloučená místa, kde se soustřeďují lidé se stejnými zájmy. Například v České republice se nachází více než 300 vyloučených lokalit, tzv. ghett, ve kterých žije 80 000 lidí a ve kterých je nezaměstnanost vyšší než 90%. Nejvíce těchto oblastí se soustřeďuje na sever a východ země, kde je nezaměstnanost jednou z hlavních příčin chudoby, vysoké kriminality a z toho vyplývajícího neutěšeného stavu společnosti.

Mezi nejvíce ohrožené skupiny sociálním vyloučením můžeme zařadit romské etnikum, migranty, osoby zdravotně postižené a izolované jedince, mezi nimiž je také velký nárůst tzv. hladové kriminality. V důsledku nedostatku výživy, ošacení, tepla a vůbec základních podmínek pro život, jsou tito jedinci „nuceni“ obstarávat si základní potřeby nelegálně. Nejrizikovější skupinou sociálního odloučení jsou vězni. Po návratu do reality z výkonu trestu se velmi špatně sociálně začleňují. Jedná se u nich hlavně o narušené interpersonální vztahy. Velmi těžko tak hledají práci a bydlení, díky předsudkům společnosti. [3], [23]

Mezi další sekundární důsledky chudoby patří vysoká porodnost, jež představuje velké riziko pro rodiny dostat se na práh chudoby. Děti jsou ekonomicky pasivní, musí se šatit, žít, aj. Z tohoto důvodu velmi zatěžují nejen samotnou rodinu, ale i ekonomiku dané oblasti. Do budoucnosti by tak mělo být pro tyto jedince připraveno dostatečné množství pracovních míst. V porovnání s vyspělými státy je v rozvojových zemích porodnost velmi vysoká. Důvodem je náboženské přesvědčení, tradice, kdy je preferováno mužské pohlaví, či je příčinou jen nedostatečná lékařská péče a nedostatek peněz. Každý další ekonomicky pasivní člen rodiny rodinný rozpočet velmi zatíží. I když děti rodiny v těchto zemích vnímají jako levnou pracovní sílu a určitou oporu pro stáří, kdy se o ně děti dle tradic postarají. Podíváme – li se do budoucnosti, tento problém bude velmi palčivý. Více pracovních míst, více levnějších sil bude i nadále zatěžovat ekonomiku, a to z důvodů velkého omlazení populace. Přelidnění může způsobit rychlé vyčerpání přírodních zdrojů a vyšší znečištění ovzduší. Tato situace by i nadále velmi zkomplikovala tuto již tíživou situaci. Dle statistik v publikaci Globální problémy světa v ekonomických souvislostech je zřejmé, že porodnost v mnoha zemích klesá. Dle statistik by v roce 2050 měl být nárůst populace z 6, 4 miliard lidí na 8, 9

miliard, přičemž obyvatelstvo 50 nejchudších zemí světa se ztrojnásobí přibližně o 1,7 miliard lidí. [23], [8]

2.5 Chudoba ve světě

Chudoba se velmi často asociuje s různými reklamními kampaněmi, kde jsou vyobrazeny africké hladovějící děti s vypouklými břichy a viditelnými žebry. Práh chudoby a obecně hrozba chudoby se netýká pouze afrických zemí a zemí se slabou ekonomikou. Jedná se ale překvapivě i o země, kde je hospodářský trh poměrně silný.

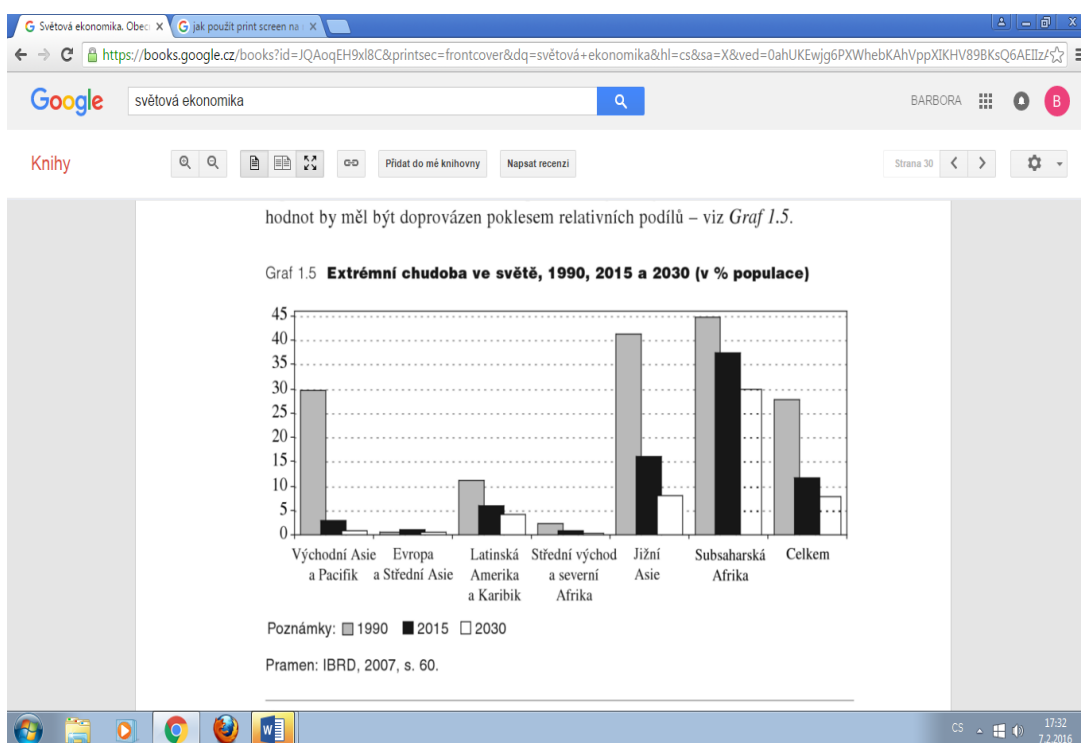
Nerovnoměrný vývoj a růst jednotlivých zemí je rapidní. „...nelze očekávat, že by vlády spodní miliardy společně vytvořily funkční rozvojový plán: jsou rozděleny na padouchy a hrdiny, a některé z nich stěží vůbec existují. K tomu, aby se náš budoucí svět stal snesitelný, musí zvítězit hrdinové. Padouchové však mají zbraně a peníze a až doposud měli také převahu. Budou ji mít i nadále, pokud radikálně nezměníme náš přístup.“ [4, s. 20]. Konflikt, či válku většinou vyhrají peníze a následná moc. Peníze hýbou světem. Charakter člověka vždy vyplyne na povrch, když se dotyčný dostane k moci, zastupuje rozhodující funkci, či se dostane k většímu finančnímu obnosu.

Knihy Miliarda nejchudších poukazuje na další past, a tím jsou přírodní zdroje. Spousta států, kde je ekonomika velmi silná má určité nerostné bohatství. Tyto státy, či jednotlivá území jsou považována za bohatá. Neznamena to však, že když je silná ekonomika státu, že se zde nevyskytne v určité míře hranice chudoby. Objevení cenných přírodních zdrojů se překvapivě stalo pro některé státy pastí. Země Perského zálivu, například v Kuvajtu a v Saudské Arábii jsou v knize Miliarda nejchudších kritizovány za svůj postoj k přírodním zdrojům. Země s dostatečnými přírodními zdroji „mohou“ zanedbávat běžné ekonomické aktivity státu a svým způsobem se na své zdroje spoléhají a žijí pasivně. [4]

Šárka Waissová upozorňuje ve svých Plzeňských rozhovorech na fakt, že téměř osmina populace Spojených států, tedy téměř 37 000 000 lidí, se nachází na hranici chudoby. USA se pyšní velmi silnou ekonomikou a vlivnou mocí. Oproti této situaci stojí také již zmíněný kontinent Afrika. Díky mediálnímu šíření a komerci vnímáme celý kontinent za chudý a nevyspělý. Publikace Chudoba a bohatství v současném světě tento fakt vyvrací. Rozděluje kontinent na dvě části – hlavního dárce rozvojové pomoci x region, který se potýká s nekontrolovatelnou demografickou explozí a rapidní zvyšování počtu lidí žijících v chudobě. Každopádně nelze 100% konstatovat, že lze objektivně porovnávat jednotlivé země, či kontinenty mezi sebou.[5]

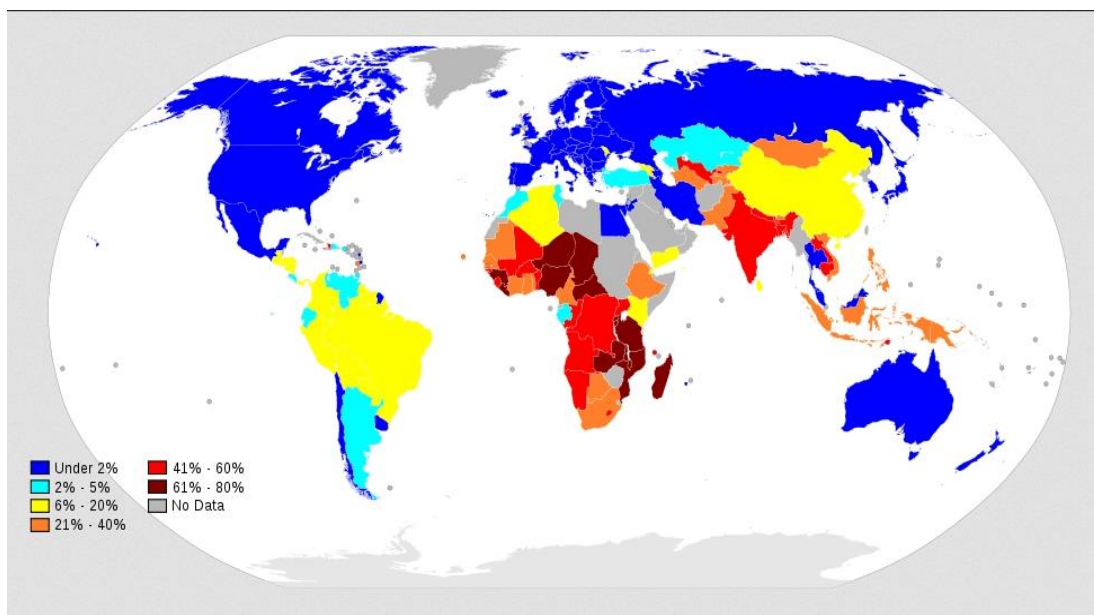
Chudobu považuje OSN za velkou hrozbu a dává si za jeden z nejprimárnějších úkolů, respektive cílů, snažit se co nejefektivněji snižovat míru chudoby. Cílem OSN je snaha snížit tuto míru téměř o polovinu. O některé rozvojové země jsou i přes všechny tyto snahy obavy. Například v subsaharské Africe, kde by se měl počet absolutně chudých až zdvojnásobit. Jak jsme již zmínili v kapitole 2.4 Důsledky chudoby, by dle statistik měl stoupnout počet obyvatel v nejchudších padesáti zemích téměř třikrát, tj. cca o 1,7 miliard lidí. Příčinou je např. změna v růstových podmínkách či neustále se zvyšující porodnost. [9]

Obrázek 2: Extrémní chudoba ve světě, 1990, 2015, 2030 (v % populace)

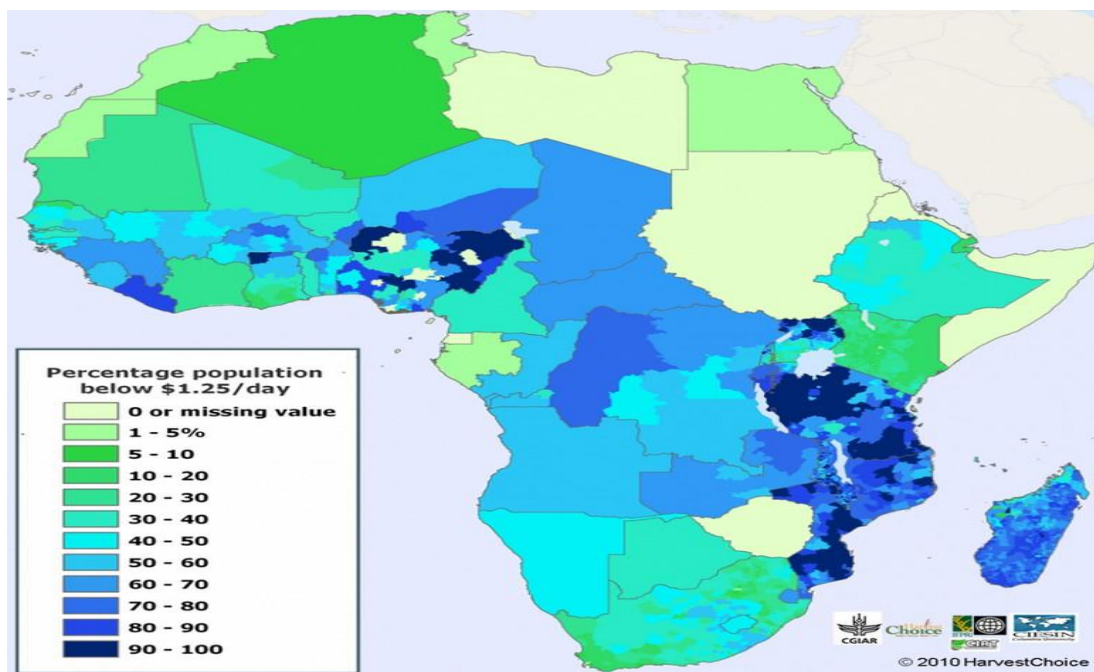
Zdroj: [35]

Obrázek 3: Mapa chudoby ve světě (2001)

Zdroj: [26]

Obrázek 4: Lidé žijící za méně než 1, 25USD/den.

Zdroj: [26]

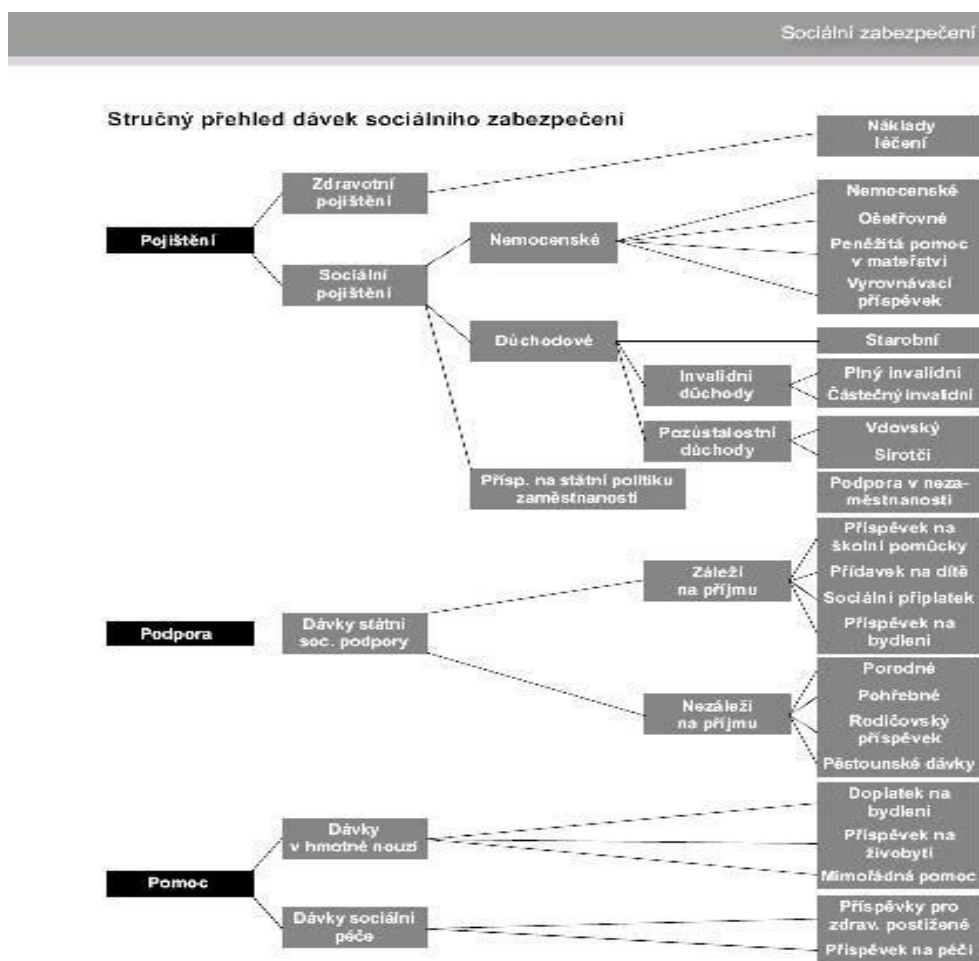
2.6 Stanovení hranice chudoby v ČR

V České republice se s určitou podobou chudoby setkáváme též, ovšem v jiné podobě, než v rozvojových zemích. Dle metodiky Evropské Unie 2006 žije v ČR každý desátý obyvatel na hranici chudoby. Chudobou jsou stejně jako jinde na světě nejvíce ohroženy děti, nezaměstnaní, zdravotně postižení, či chronicky nemocní, ženy, neúplné rodiny, národnostní menšiny a vesnické obyvatelstvo. My se v této kapitole budeme soustředit na hospodaření a možný propad pod hranice chudoby. Jak již bylo v diplomové práci zmíněno, v ČR je celkem 80 000 lidí v 300 vyloučených lokalitách, tzv. ghettech, kde je nezaměstnanost vyšší než 90%. A právě nezaměstnanost velmi ovlivňuje ekonomiku státu a možnosti jedince samotného.

Petr Mareš potvrzuje svými výzkumy teorii, že příčinou je na prvním místě nezaměstnanost. Dlouhodobá nezaměstnanost, opakovaná nezaměstnanost a kumulace nezaměstnanosti v domácnosti (oba partneři bez zaměstnání). Příčina nezaměstnanosti může být různá a velmi ovlivňuje hospodaření a sociální postavení jedince. Každá rodina by měla být zabezpečena pro případ ztráty zaměstnání. A to v podobě alespoň šestinásobku měsíčního příjmu. Bohužel hospodaření rodin není vždy efektivní. V případě, že je rodina zvyklá na určitý standard, či má „napjatý“ rozpočet a přijde o práci, dostává se do velmi složité situace. A to zejména v případě, že rodina má různé finanční závazky vůči finančním institucím. V tuto chvíli je opravdu možné, že nedokáže zabezpečit základní lidské potřeby, a dostává se tak do velmi těžké životní situace. Chudoba je stav dlouhodobý a nadále záleží na dalším vývoji situace. Ovšem ztráta zaměstnání z jakékoli příčiny a nedostatečná finanční připravenost může chod domácnosti velmi ohrozit. [23], [16]

V případě, kdy si jedinec není schopen sám pomoci uspokojit základní potřeby k životu, nastupuje na řadu stát, který poskytuje na základě požadavků finanční prostředky ze státního rozpočtu. Tzv. dávky sociální pomoci. Dávky, které stát vyplácí, jsou soustředěny především na vybrané skupiny obyvatel: nezaměstnaní, nekvalifikovaní, osamělí senioři, mladí lidé do 34 let, svobodné matky. V publikaci Sociální politika je uvedeno, že nezaměstnaní tvoří 80% z výše jmenovaných cílových skupin). [5]

Obrázek 5: Dávky sociálního zabezpečení.

Zdroj [36]

Dávky sociální pomoci jsou rozděleny na dvě základní kategorie - hmotná nouze a sociální nouze. [13]

Hmotnou nouzi spravuje zákon č. 111/2007 Sb. o pomoci v hmotné nouzi. Hmotná nouze je úzce spjata s existenčním minimem. Hmotná nouze je stav, kdy jedinec nedosahuje příjmu existenčního minima. Existenční minimum je dle Ministerstva práce a sociálních věcí definováno jako minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Existenční minimum v ČR je stanoveno pro jednotlivce na 3 410,- Kč/1 měsíc k datu 1. 1. 2012.

Pro získání existenčního minima v ČR jsou striktní podmínky a žadatel musí splňovat stanovené parametry. Existenční minimum nenáleží jedincům, kteří pobírají starobní důchod, dále jedincům, kteří spadají do 3. stupně plné invalidity a osobám, které dosáhly 68 let života a také nelze poskytnout u nezaopatřeného dítěte. [30]

Obrázek 6: Výše existenčního minima

Pro jednotlivce	3 410
Pro první osobu v domácnosti	3 140
Pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2 830
Nezaopatřené dítě do 6 let věku	1 740
Nezaopatřené dítě do 6 až 15 let věku	2 140
Nezaopatřené dítě do 15 až 26 let věku	2 450

Pozn.: životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

Zdroj:[36]

Jestliže je státem stanovena hmotná nouze, vyplácí se formou dávek. O konkrétních dávkách rozhodují a vyplácejí je krajské pobočky Úřadu práce ČR. Dávky, které řeší tuto situaci: příspěvek na živobytí, mimořádně okamžitá pomoc a příspěvek na bydlení. Příspěvek na živobytí je určen na kompenzaci základních životních potřeb, a to bydlení, stravu, oblečení, obuv, dopravu a vzdělání. O příspěvek na živobytí může žádat osoba na úřadu práce v případě, že je zaměstnána. Příslušný orgán posuzuje hmotnou nouzi a nárok na příspěvek dle mzdy osoby, ze které odečte přiměřené náklady. Jestliže nedosahuje částky na živobytí je mu příspěvek poskytnut v případě, že si díky zdravotnímu stavu, či z jiných vážných důvodů nedokáže zabezpečit základní životní podmínky.

Mimořádná okamžitá pomoc. Jedná se o nenárokovou jednorázovou dávku, určenou pro jedince, kteří se dostali do akutního stavu finanční nouze. Například neschopnost zaplatit léky, dopad živelné pohromy na majetek fyzické osoby, zájmová činnost pro děti, při ztrátě dokladů, na náhradu nákladů na opravu nezbytných věcí pro život, aj. Dávku posuzuje příslušný Úřad práce. Je zcela v kompetenci samotného orgánu, zda dávku poskytne.

Příspěvek na bydlení je dávka sociální podpory. Přispívá jedincům, či rodinám na krytí nákladů na bydlení. Na příspěvek mají nárok ti, kteří mají na daném místě trvalé bydliště a splňují podmínky pro poskytnutí. [30]

Druhou kategorií dávek sociální pomoci jsou ty, které jsou přidělovány osobám, které se nacházejí v tzv. nepříznivé sociální situaci. Nepříznivá sociální situace je stav, kdy jedinec není schopen zabezpečit své základní životní potřeby, a to z důvodu pro nemoc, ztrátu zaměstnání, ztrátu soběstačnosti, věku, dysfunkci rodiny, aj.

Přesný výklad pojmu nepříznivá sociální situace uvádí zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, který upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci (dále jen "osoba") prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách. [30]

V tzv. sociální nouzi jsou pak vypláceny dva druhy dávek. Konkrétně se jedná o dávky na péči pro osoby se zdravotním postižením. Nárok na tyto příspěvky má každý, kdo se potýká se sociální nouzí. Příspěvky se netýkají nedostatečné finanční situace.

Příspěvek na péči je určen osobě, která je určitou mírou závislá na pomoci jiné fyzické osoby a není schopna si plnohodnotně zabezpečit každodenní sociální potřeby. V případě, že osoba splňuje podmínky pro získání příspěvku na péči je zařazena do čtyř stupňů. Stupně se odlišují dle míry závislosti:

1. stupeň je klasifikován jako lehká závislost,
2. stupeň středně těžká závislost,
3. stupeň těžká závislost a
4. stupeň úplná závislost.

Výše příspěvku se liší dle jednotlivých stupňů závislosti. Platí zde, čím vyšší je stupeň závislosti dané osoby, tím vyšší je příspěvek na péči. Náklady na příspěvek na péči se hradí ze státního rozpočtu.

Dávky pro osoby zdravotně postižené jsou ošetřeny v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Tento zákon upravuje poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a podpoře jejich sociálního začleňování a průkaz osoby se zdravotním postižením. Poskytují se dávky 1) příspěvek na mobilitu

2) příspěvek na zvláštní pomůcku. [30] V celosvětovém měřítku řeší problematiku chudoby světová banka.

2.7 World Bank Group a stanovení prahu chudoby

Světová banka (World Bank Group - WBG), je instituce, jejímž hlavním cílem je snížit chudobu. Jedná se o instituci v rámci OSN (Organizace spojených národů). V současné době je členem skupiny Světové banky 187 zemí. Česká republika je členem od data vzniku, a to 1. 1. 1993.

Světovou banku tvoří celkem 5 institucí - Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní finanční korporace, Mezinárodní asociace pro rozvoj, Multilaterální agentura pro investiční záruky a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů. Tato organizace disponuje velkou finanční silou, tím pádem dokáže velmi efektivně ovlivňovat politiku rozvojových zemí dle svých stanovisek. Vydává největší množství různorodých statistik o rozvojové problematice a také kontroluje různé poradní a finanční prostředky, které nejchudší státy světa potřebují. Světová banka se zaměřuje na obnovu ekonomik jednotlivých států, poskytuje úvěry s nízkým úrokem, úvěry bez úroku, různé granty na podporu zdravotnictví, školství, vytváření nových pracovních míst, zlepšení ekonomiky, podporu environmentu, životního prostředí, podporu zemím zasažených živelnými katastrofami, aj. [20]

Světová banka si každých pět let volí svého představitele. V současné době je od data 1. 7. 2012 jejím hlavním představitelem Američan Jim Yong Kim. Jak již bylo zmíněno, Světová banka má za svůj cíl efektivně odstranit chudobu. Chudoba obsahuje několik složek, a to:

- Neschopnost uspokojit základní potřeby
- Nedostatečný přístup k nezbytným přírodním zdrojům
- Nedostatek vzdělání a dovedností
- Špatné zdraví
- Podvýživa
- Nedostatečná kvalita bydlení
- Nedostatečná hygiena
- Náchylnost vůči náhlým změnám, násilí a kriminalita
- Nedostatek politické svobody a možností se prosadit ve společnosti.[12]

Světová banka začleňuje země do svého programu, jestliže odpovídá HDP/HNP (hrubý domácí produkt/hrubý národní produkt) na obyvatele daným podmínkám rozvojových zemí. [3]

Mimo jiné vypočítává tzv. práh chudoby. Práh chudoby se vypočítává z příjmu průměrné dospělé osoby daného území, státu. V roce 2008 stanovila práh chudoby na 1,25 USD (kupní síla 25) na jeden den. Berou se v potaz veškeré podmínky pro život – jídlo a bydlení.[29]

2.8 Prevence chudoby

Sociální politika uvádí jako nejefektivnější nástroj prevence chudoby podporu vzdělanosti a adaptabilitu pracovní síly, cílenou podporu mladých lidí a mladých rodin s dětmi. Jak jsme již podotýkali v kapitole 2. 4 Důsledky chudoby, vzdělání obsahuje několik složek: preventivní, nápravnou, socializační, ekonomickou, kvalifikační, výchovnou, vzdělávací, integrační, selektivní a ochranou složku. Jednotlivé složky se navzájem prolínají a doplňují. Preventivní složka začleňuje jedince do společnosti. Vzdělání je velmi potřebnou složkou pro získání zaměstnání a přímo ovlivňuje životní standard jedince. Nápravná složka funguje jako řešení určitého problému, jevu, který se již objevil. Socializační složka je důležitá pro získání zdravých interpersonálních vztahů a postojů. Jedinec se pohybuje v sociálním prostředí a začleňuje se do společnosti. Ekonomická a kvalifikační funkce vzdělávání spolu úzce souvisí. Hlavním cílem je získání určitých zkušeností a vědomostí pro budoucí, či přítomné zaměstnání. Ekonomická funkce je důležitá nejen z pohledu jedince samotného, ale také z pohledu státu, kdy každý nezaměstnaný jedinec ovlivňuje ekonomiku a zatěžuje státní rozpočet. Výchovná složka vzdělání je zejména prevencí projevu nežádoucího chování. Vzdělávací funkce rozvíjí osobnost jedince, zvyšuje jeho kvalifikovanost v oboru a předpoklad uplatnění na trhu práce. Integrační složka začleňuje opět jedince v rámci sociální skupiny a interpersonálních vztahů. Selektivní funkce vzdělání úzce souvisí s kvalifikací. Jedinec díky studovanému oboru a vybranému zájmu směřuje určitým směrem, dle kterého v budoucnu vykonává své povolání a zařazuje se do sociálních skupin. Poslední ochranná funkce předchází projevům nežádoucímu chování. Vzdělávací instituce vytváří zdravé a bezpečné prostředí, kde formuje osobnosti žádoucím směrem. Jestliže zafungují jednotlivé funkce vzdělání jako celek, získá jedinec individuální odpovědnost, získá zdravý postoj ve společnosti a také pojem o finanční gramotnosti. V podstatě vzdělání může být chápáno jako primární prevence před nezaměstnaností. Mezi nejrizikovější skupiny na trhu

práce řadíme zejména nekvalifikované jedince, občany se zdravotním postižením, absolventy škol, osoby pečující o děti, nezkušené uchazeče o zaměstnání, staré lidi a lidi lidé bez individuální odpovědnosti. Sekundární a terciární prevence chudoby se na rozdíl od předchozího zaměřuje na již vzniklý problém, kdy je absence primární prevence u jednotlivce. Cílem sekundární a terciární prevence chudoby je zamezit opakovanému vzniku nezaměstnanosti. [5], [2]

Jednotlivé projekty prevence si představíme níže.

Projekt Evropa 2020 je strategickým dokumentem Evropské unie. Cílem celého projektu je vymanit 20 000 000 lidí z absolutní chudoby. Tento projekt byl zahájen v roce 2010 a plynule navázal na končící Lisabonskou smlouvu. Celkem se zaměřuje na pět oblastí: opatření napříč celým politickým centrem, zefektivnění využití peněz z EU v zájmu sociálního začlenění, inovace v sociální politice a její efektivita, spolupráce s občanskou společností a intenzivnější koordinace mezi státy Evropské unie. Vše se opírá o pět cílů Evropské unie:

1. Cíl - Zaměstnat 75% osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let.
2. Cíl – Investovat do výzkumu a vývoje 3% HDP Evropské unie.
3. Cíl – Snížit emise skleníkových plynů o 20%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na 20%; zvýšit energetickou účinnost o 20%.
4. Cíl – Snížit míru nedokončení studia pod 10%; dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 40% podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva.
5. Cíl – Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení – snížit alespoň o 20 000 000 počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení. [27]

Projekt Česko proti chudobě vznikl v roce 2005. České nevládní a neziskové organizace se sdružily s občanskými společnostmi po celém světě. Jedná se o organizace, které poskytují humanitární a rozvojovou pomoc.

Jako každá organizace, má i tato stanovené cíle, které se snaží realizovat, a to v podobě:

1. Odstranit extrémní chudobu a hlad
2. Dosáhnout základního vzdělání pro všechny
3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti
4. Snížit dětskou úmrtnost

5. Zlepšit zdraví matek
6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi
7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí
8. Budovat světové partnerství pro rozvoj.

Níže jsou uvedeny výsledky naplnění jednotlivých zmíněných cílů výše zmiňovaného projektu Česko proti chudobě pro rok 2015.

„Rozvojové cíle tisíciletí pro léta 2000 – 2015 se podařilo naplnit takto:

1. Snížení extrémní chudoby a hladu na polovinu: Splněno v roce 2010. V roce 1990 měla téměř polovina obyvatelstva v rozvojových zemích příjem nižší než 1,25 USD za den. Nyní počet těchto obyvatel poklesl na 14 %.
2. Dosažení všeobecného základního vzdělání: 91 % dětí v rozvojových zemích nyní navštěvuje školu. K pokroku došlo zejména jižně od Sahary, kde v roce 1990 chodilo do školy něco přes polovinu dětí, nyní je to 80 %.
3. Podpora rovnosti žen a mužů: Chlapci a dívky nyní chodí do školy stejným dílem a ve světových parlamentech je dvakrát více žen, než před 20 lety. Stále je to ale pouhá pětina.
4. Snížení dětské úmrtnosti: Úmrtnost dětí před pátým rokem života poklesla od roku 1990 z 9 % na 4,3 %.
5. Snížení úmrtnosti matek: Na polovinu poklesla od roku 1990 také úmrtnost matek při porodu.
6. Boj proti HIV/AIDS, malárii a jiným onemocněním: od roku 2000 poklesl počet nově nakažených virem HIV o 40%, úmrtí způsobená malárií poklesla o 58 %. V posledních deseti letech bylo v subsaharské Africe distribuováno více než 900 miliónů sítí proti komárům.
7. Zajištění udržitelnosti životního prostředí: Od roku 1990 získalo téměř 1,6 miliardy lidí přístup k pitné vodě. Ozónová díra se uzavírá. Problémů však zůstává celá řada, od změny klimatu po vyčerpávání přírodních zdrojů.
8. Vytvoření globálního partnerství pro rozvoj: Téměř 80 % vývozu z rozvojových zemí nyní přichází na světové trhy bez cla. 95 % obyvatelstva na světě žije v oblastech s pokrytím mobilní sítí a 43 % obyvatel má přístup k internetu. V roce 2000

se jednalo o 6 %.“ [28]

9. Projekt AOP – Asociace občanských poraden. Občanské poradny poskytují občanům bezplatné sociálně odborné informace. Celkem se zaměřují na 18 právních oblastí: sociální dávky, sociální pomoc, pojištění, pracovně-právní vztahy a zaměstnanost, bydlení, rodina a mezilidské vztahy, majetkoprávní vztahy a náhrada škody, finanční a rozpočtová problematika, zdravotnictví, školství a vzdělávání, ekologie, právo životního prostředí, ochrana spotřebitele, základy práva ČR, právní systém EU, občanské soudní řízení, sociální správa, veřejná správa, trestní právo a právo ústavní. Jednotlivé poradny si kladou za cíl upozorňovat místní a státní orgány na nedostatky v legislativě. Asociace občanských poraden zrealizovala projekt Prevencí proti chudobě v oblasti dluhového a spotřebitelského poradenství. V podstatě šlo o monitoring klientů o zadluženosti. Výstupem projektu je vytvořit program, který bude předcházet předluženosti jedince, která vede k chudobě. [34]

10. Projekt Why poverty? (Proč chudoba?) je mediální projekt zrealizovaný v roce 2012. Autorem projektu je Evropská vysílací unie, která zapojila sedm desítek vysílatelů po celém světě, včetně České televize, BBC, aj. Cílem bylo vzbudit u lidí zájem o problematiku chudoby a přiblížit jim aktuální stav. Všechny stanice současně dne 29. listopadu 2012 odvysílaly totožné dokumenty a krátké snímky, které získaly od autorů projektu. Zbylé vysílání bylo po celý den zcela v kompetenci samotné vysílací stanice. [33]

3 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části diplomové práce je použita výzkumná metoda sběru dat pomocí nestandardizovaného dotazníku, který byl vypracován na základě prostudované literatury v teoretické části. Dotazníky jsou následně roztrženy a získaná data z nich vyhodnocena a sestavena do přehledných tabulek. Dle zjištěných informací byla posléze vypracována analýza školního vzdělávacího programu.

3.1 Cíle, výzkumné otázky a předpoklady výzkumu

Cíl dotazníkového šetření:

Tato diplomová práce si klade za hlavní cíl zjistit znalosti žáků na II. stupni základní školy k pojmu chudoba. Dílčí cíle jsou stanoveny v následující podobě:

1. Zjistit, do jaké míry ovlivňuje image postavení dítěte v sociální skupině.
2. Zjistit, zda respondent pociťuje ve svém okolí míru chudoby.
3. Zjistit, zda respondent vnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády.
4. Zjistit, jakým způsobem se pohled na danou problematiku liší z pohledu respondenta z vesnice, oproti respondentovi z města.

Abychom dílčí cíle zjistili, jsou dále zvoleny výzkumné otázky. Výzkumné otázky jsou stanoveny v následující podobě:

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké mají žáci II. stupně vybrané ZŠ znalosti o pojmu chudoba?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Do jaké míry ovlivňuje image postavení dítěte v sociální skupině?
2. Pociťuje respondent chudobu ve svém okolí?
3. Vnímá respondent sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády?
4. Liší se pohled respondenta z vesnice oproti respondentovi z města na danou problematiku?

Předpoklady pro výzkum jsou stanoveny v následující podobě:

Hlavní předpoklad:

P_H : Maximálně 90% oslovených respondentů zná pojem chudoba.

Dílčí předpoklady:

P₁: Maximálně 90% oslovených respondentů vnímá, že image ovlivňuje postavení dítěte v sociální skupině.

P₂: Minimálně 10% oslovených respondentů pocítuje chudobu ve svém okolí.

P₃: Minimálně 80% respondentů vnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády.

P₄: Žák z vesnice vnímá o 20% větší míru chudoby než žák z města.

Cíl kvalitativního výzkumu:

Cílem kvalitativního výzkumu je zjistit znalosti žáků na II. stupni základní školy k pojmu chudoba. Na základě získaných dat, zanalyzovat školní vzdělávací program dané školy.

Výzkumná otázka kvalitativního výzkumu: Jaké mají žáci II. stupně vybrané ZŠ znalosti o pojmu chudoba?

3.2 Charakteristika výzkumu

3.2.1 Dotazníkové šetření

Výzkumným vzorkem pro praktickou část diplomové práce se stali žáci II. stupně ZŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292, 267 01. Škola je úplná s prvním až devátým ročníkem. V současné době má 18 tříd a 480 žáků, průměrná naplněnost tříd je 27 žáků. V ročníku jsou vždy dvě třídy. Převážnou většinu žáků tvoří děti z okolních sídlišť (Pod Hájem a Nad Stadionem). Na druhý stupeň pak dojíždějí také žáci z okolních obcí (Otročiněves, Nový Jáchymov, Hudlice), které nedisponují II. stupněm základního vzdělávání. V důsledku výstavby nových obytných domů i rodinných domků je předpokladem, že v nejbližších letech dále vzroste počet žáků.

Jelikož název této diplomové práce Znalosti dětí II. stupně vybrané ZŠ na chudobu, logicky výběr respondentů padl na výše zmiňovanou skupinu. Předpokládaný počet oslovených žáků byl aktuální počet žáků II. stupně ZŠ a MŠ Králův Dvůr, celkem 215 potencionálních respondentů.

Metodou pro sběr dat byl použit nestandardizovaný dotazník, který byl sestaven na základě prostudované literatury. Dotazník samotný zadávala autorka diplomové práce Iva Meškanová. Při zadávání dotazníku byla navozena přátelská atmosféra, žákům bylo

vysvětleno, co je hlavním cílem dotazníkového šetření a smysl výzkumu vůbec. Dále byly zodpovězeny případné dotazy a připomínky respondentů. Na vyplnění dotazníku nebyl stanoven časový limit. Po odevzdání dotazníků se otevřela diskuze o stěžejním tématu této práce. Žáci byli překvapeni, jaké otázky se v dotazníku objevily, a mnozí přiznali, že mnohé z odpovědí pro ně nebyly vždy tak jednoznačné.

3.3 Výsledky

3.3.1. Výsledky dotazníkového šetření

V této kapitole jsou zobrazeny výsledky dotazníkového šetření v přehledných tabulkách, které by měly usnadnit orientaci v získaných datech.

Jelikož je název této diplomové práce *Názory dětí II. stupně vybrané ZŠ na chudobu*, logicky výběr respondentů padl na výše zmiňovanou skupinu. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 167 žáků, tj. všichni ti, kteří byli v den rozdání dotazníku přítomni ve škole. Z toho v 6. třídě 46 žáků (24 z města/22 z vesnice), v 7. třídě 35 žáků (25 z města/10 z vesnice), v 8. třídě 46 žáků (27 z města/19 z vesnice), v 9. třídě 40 žáků (23 z města/17 z vesnice).

Otázka č. 1: Kolik je ti let?

Tabulka 1: Věk

6. třída		7. třída		8. třída		9. třída	
12 let	45	12 let	13	13 let	14	14 let	11
13 let	1	13 let	21	14 let	29	15 let	27
-	-	15 let	1	15 let	3	16 let	2
Celkem	46	Celkem	35	Celkem	46	Celkem	40

Empirického výzkumu se z 6. třídy zúčastnilo 46 žáků (z toho 45 dvanáctiletých respondentů a jeden třináctiletý). V 7. třídě se zúčastnilo 35 žáků (z toho 13 dvanáctiletých, 21 třináctiletých a 1 žák patnáctiletý). V 8. třídě se výzkumného šetření zúčastnilo 46 žáků (z toho 14 třináctiletých, 29 čtrnáctiletých a 3 patnáctiletí). V 9. třídě bylo dotazováno celkem 40 žáků (z toho 11 čtrnáctiletých, 27 patnáctiletých a 2 šestnáctiletí).

Otázka č. 2: Jakou navštěvuješ třídu?

Tabulka 2: Třída

6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
46	35	46	40	167

Z dotazovaných 167 žáků navštěvuje 6. třídu 46 (tj. 28%) žáků, 7. třídu 35 (20%) žáků, 8. třídu 46 (28%) žáků a 9. třídu 40 (24%) žáků.

Otázka č. 3: Kde bydlíš?

Tabulka 3: Bydliště

Vesnice					Město				
6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
22 (48%)	10 (29%)	19 (41%)	17 (42%)	68	24 (52%)	25 (71%)	27 (59%)	23 (58%)	99

Ze 6. třídy bydlí ve městě 24 žáků, tj. 52% a na vesnici 22 žáků tj. 48 %. Ze 7. třídy bydlí ve městě 25 žáků, tj. 71% a na vesnici 10 žáků tj. 29 %. Z 8. třídy bydlí ve městě 27 žáků, tj. 59% a na vesnici 19 žáků tj. 41 %. V 9. třídy bydlí ve městě 23 žáků, tj. 58% a na vesnici 17 žáků tj. 42 %.

Otázka č. 4: Co je to chudoba?

Tabulka 4: Pojem chudoba

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
SPRÁVNĚ: Chudoba je dlouhodobý stav, kdy nemohu uspokojit základní lidské potřeby.	11 (50%)	3 (30%)	3 (16%)	9 (53%)	26 (38%)	4 (18%)	14 (56%)	11 (41%)	12 (52%)	41 (41%)
CHYBNĚ: Chudoba je, když nemám peníze / když nejedím v automobilu jako ostatní	11 (50%)	7 (70%)	16 (84%)	8 (47%)	42 (62%)	20 (82%)	11 (44%)	16 (59%)	11 (48%)	58 (59%)

Dotazovaných respondentů z vesnice bylo celkem 68, z toho 6. třídu navštěvuje 22 dětí, 7. třídu navštěvuje 10 dětí, 8. třídu navštěvuje 19 dětí a 9. třídu navštěvuje 17 dětí. V 6. třídě odpovědělo na otázku: „Co je to chudoba?“ správně 11 dotazovaných (50%), oproti tomu zbylých 11 žáků (50%) odpovědělo chybně. V 7. třídě odpověděli na již zmíněnou otázku 3 žáci (30%) správně a zbylých 7 žáků (70%) odpovědělo chybně. V 8. třídě odpověděli správně 3 žáci (16%) a 16 žáků (84%) odpovědělo chybně. V 9. třídě odpovědělo celkem 9 žáků (53%) správně a 8 žáků (47%) chybně. Z dotazovaných 68 respondentů z vesnice odpovědělo správně 26 žáků (38%) a chybně zbylých 42 žáků (62%).

Dotazovaných respondentů z města bylo celkem 99. Z toho 24 žáků z 6. třídy, 25 žáků ze 7. třídy, 27 žáků z 8. třídy a 31 žáků z 9. třídy. V 6. třídě odpověděli správně 4 žáci (18%) a chybně 20 žáků (82%). V 7. třídě odpovědělo správně 14 žáků (56%) a chybně 11 žáků (44%). V 8. třídě odpovědělo správně 11 žáků (41%) a 16 žáků (59%) chybně. V 9. třídě odpovědělo 12 respondentů (52%) správně a 11 žáků (48%) chybně. Z dotazovaných 99 respondentů z města odpovědělo se správností celkem 41 žáků (41%) a chybně 58 žáků (59%).

Otázka č. 5: Jaké jsou příčiny chudoby?

Tabulka 5: Příčiny chudoby

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
SPRÁVNĚ: Příčinou chudoby je špatné hospodaření s penězi/geografické umístění obyvatel	2 (9%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (24%)	6 (9%)	2 (8%)	1 (4%)	2 (7%)	6 (26%)	11 (11%)
CHYBNĚ: Příčinou chudoby je špatná výchova.	20 (91%)	10 (100%)	19 (100%)	13 (76%)	62 (91%)	22 (92%)	24 (96%)	25 (93%)	17 (74%)	88 (89%)

V otázce č. 5 měli respondenti za úkol vybrat správnou odpověď. Správně odpovědělo 6 (9%) respondentů z vesnice a 62 (91%) respondentů odpovědělo chybně. Z města odpovědělo správně 11 žáků (11%) a zbylých 88 žáků (89%) chybně.

Respondenti z vesnice v 6. třídě odpověděli ve 2 případech (9%) správně, zbylých 20 respondentů (91%) odpovědělo chybně. V 7. třídě odpovědělo chybně 10 žáků (100%) a žádný respondent neodpověděl správně. V 8. třídě neodpověděl žádný respondent (0%) správně a 19 respondentů (100%) odpovědělo chybně. V 9. třídě odpovědělo 6 respondentů (33%) správně a 62 (67%) respondentů chybně.

Respondenti z města v 6. třídě odpověděli ve 2 případech (8%) se správností, zbylých 22 (92%) odpovědělo chybně. V 7. třídě odpověděli 2 žáci (8%) správně a zbylých 22 žáků (92%) odpovědělo chybně. V 8. třídě odpověděli 2 žáci (7%) správně, zbylých 25 žáků (93%) chybně. V 9. třídě odpovědělo se správností celkem 6 žáků (26%) a zbylých 17 žáků odpovědělo (74%) chybně.

Otázka č. 6: Znáš nějaké organizace bojující proti chudobě?

Tabulka 6: Organizace bojující proti chudobě

Možnosti odpovědi:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
ANO	3 (14%)	3 (30%)	5 (26%)	4 (24%)	15 (22%)	3 (13%)	12 (48%)	5 (19%)	9 (39%)	29 (29%)
NE	19 (86%)	7 (70%)	14 (74%)	13 (76%)	53 (78%)	21 (87%)	13 (52%)	22 (81%)	14 (61%)	70 (71%)

V této otevřené otázce měli respondenti vypsát se správností alespoň tři organizace bojující proti chudobě. Jak ale bylo zjištěno při následném vyhodnocování, ani jeden z dotazovaných nedokázal vyjmenovat alespoň 3. Mezi nejčastěji se objevujícími odpověďmi byla organizace UNICEF. Proto je v tabulce zařazena v odpovědi ANO skupina žáků s napsanou alespoň jednou správnou odpovědí.

Z dotazovaných 68 žáků z vesnice odpovědělo správně 15 žáků (22%) a chybně 53 žáků (78%). 99 žáků z města odpovědělo správně celkem 29 žáků (29%) a chybně 70 žáků (71%).

Z vesnice v 6 třídě odpověděli 3 (14%) dotazovaní správně a zbylých 19 žáků (86%) chybně. V 7. třídě odpověděli 3 žáci správně (30%) a zbylých 7 žáků (70%) chybně. V 8. třídě odpovědělo se správností 5 žáků (26%) a chybně 14 (74%) žáků. V 9. třídě odpověděli správně 4 (24%) dotazovaní a 13 (76%) nesprávně.

Z města v 6. třídě odpověděli se správností 3 (13%) dotazovaní a 21 (87%) dotazovaných špatně. V 7. třídě odpovědělo správně 12 (48%) žáků a 13 (52%) špatně. V 8. třídě odpovědělo správně 5 (19%) respondentů, zbylých 22 (81%) respondentů odpovědělo nesprávně. V 9. třídě odpovědělo správně 9 (39%) žáků a 14 (61%) nesprávně.

Otázka č. 7: Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí?

Tabulka 7: Chudoba v okolí

Možnosti Odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
ANO – popiš místo nebo situaci	10 (45%)	4 (40%)	14 (74%)	9 (53%)	37 (54%)	15 (63%)	5 (20%)	23 (85%)	16 (70%)	59 (60%)
NE – svoji odpověď zdůvodni	12 (55%)	6 (60%)	5 (26%)	8 (47%)	31 (46%)	9 (27%)	20 (80%)	4 (15%)	7 (30%)	40 (40%)

Tato otázka měla na výběr dvě možnosti. – Ano – popiš místo nebo situaci

- Ne – svoji odpověď zdůvodni.

Celkem 37 (54%) dotazovaných z vesnice odpovědělo, že se s chudobou ve svém okolí setkalo. Zbýlých 31 (46%) dotazovaných se s chudobou ve svém okolí neseťkalo. Ve městě se s chudobou setkalo celkem 59 (60%) žáků a 40 (40%) žáků tvrdí, že se s chudobou neseťkalo.

V 6. třídě respondenti z vesnice odpověděli, že se 10 (45%) žáků s chudobou ve svém okolí setkalo, zbylých 12 (55%) žáků toto tvrzení vyvrací. Žáci, kteří se setkali ve svém okolí s chudobou, odpověděli: „Potkávala jsem lidi, kteří s tím bojují; Králův Dvůr u Penny marketu, bezdomovec, který pije uvnitř obchodu; na táboře; mojí mámě; dvakrát moje spolužáky; dvakrát se objevila odpověď spící lidi na zemi v ulicích.“ V 7. třídě odpovědělo 6 (60%) žáků, že se s chudobou neseťkalo, zbylí 4 (40%) žáci tvrdí, že se s chudobou setkali. V odpovědích ano, se objevily tyto argumenty: „Dvakrát v Praze bezdomovci na ulicích; dvakrát v okolí školy.“ V 8. třídě odpovědělo 14 (74%) respondentů kladně, zbylých 5 (26%) žáků odpovědělo, že se s chudobou ve svém okolí neseťkalo. V odpovědích ano se objevily tyto konkrétní odpovědi: „v Praze, žebrající lidi o peníze; bezdomovci; u nás na vesnici; ve vesnici, ve které bydlím, žije paní s dvěma dětmi, všichni tři vypadají otrhaně, nemytě a nevoní; spoustu bezdomovců, žebráků, kteří buď: jsou líní pracovat nebo z určitých důvodů pracovat nemohou (handicapy): na ulici, lidi bez peněz můžou venku žebrat; ve škole spolužačka; u

kamarádky, její maminka zapoměla zaplatit vypůjčený byt 4+kk a byt jim sebrali, teď asi bydlí na ubytovně; bezdomovci nebo někteří cikáni; ve škole; v Kaštanovce, mají tam třeba rozbitá okna a neopraví to; v Hudlicích naproti větnamcům si alespoň myslím, vypadá to tak; člověk, kterého znám, je chudý; bezdomovci nebo nějaké staré paní; pár bezdomovců; na Staroměstském náměstí je plno bezdomovců; Králův Dvůr.“ V 9. třídě se u žáků z vesnice s chudobou ve svém okolí setkalo celkem 9 (53%) žáků, zbylých 8 (47%) žáků se s chudobou nesetkalo. Devět žáků odpovědělo v následující podobě: „sousedé v naší ulici jsou nezaměstnaní a na dávkách; na náměstí, kde leží opilý chlap na lavici v ošuntělém oblečení; často vídávám lidi bezdomovce, když chodí na autobus; u nás na vesnici, jedna paní s malým dítětem; na vesnici je jedna rodina, paní chodí denně pro dřevo a vodu; dvakrát bezdomovci; rodiče se rozvedli, otec má spoustu dluhů a varování z banky přehlíží, rodina musí prodat dům a nastěhovat se do paneláku; matka s dcerou má dvě děti, bydlí v rozpadlém domě, chodí pro dřevo, jsou bez elektřiny.“ V 6. třídě z žáků z města odpovědělo kladně 8 (33%) respondentů a záporně 16 (67%) respondentů. Kladné odpovědi: „po Králováku chodí pán s paní, žebrají a vybírají popelnice; moje spolužačka; u požární nádrže žije jeden muž u keřů, na které si dal celtu; dvakrát mezi obytnými domy u popelnic a třikrát u popelnic.“ V 7. třídě odpovědělo ano 8 (32%) dotazovaných, dále 17(63%) dotazovaných odpovědělo ne. Odpovědi ano v následující podobě: „u nás doma, ale není to jakoby pravá chudoba, prostě máme problémy s penězi; dvakrát potkal jsem bezdomovce; toto se mi moc zdůvodňovat nechce, nicméně ano, potkal jsem se s chudobou ve svém okolí; čtyři pouze zaškrtili odpověď ano.“ V 8. třídě odpověděli žáci odpovědi ano 17 krát (63%) a odpovědi ne 10 krát (27%). Přepis odpovědi: „Milča je chudá a moc hezká není (za to nemůže), ale kluci se jí smějí, ale ona za to může její mamka, nepracuje a pije, je mi Milči líto; lidé na ulici; bezdomovci (jídlo z popelnic); když jeden chlap nepracoval a žil jenom z malého platu; u nás doma, málem nám sebrali byt, ale teda, babička nám pomohla; u bezdomovců, který se hrabou u nás před panelákem v popelnici; Pepa, který chodí někdy kolem školy; měli málo peněz, neměli moc velký byt a měli špinu na zemi (chodili v bytě v botech), neluxovali; určitě v Praze a občas i v Zahořanech; někoho znám; spoustu rodin nemá například často na nájem i na jídlo; s bezdomovcem Pepou, byl dřív bohatý a oni ho okradli, pak skončil na ulici; v Africe, některé děti se tam ani neučí; bezdomovci – nemají peníze na domov, když jim někdy někdo něco dá, utrací to za cigarety, alkohol; čtyřikrát žáci pouze zaškrtili možnost ano.“ V 9. třídě odpověděli respondenti v následující podobě: ano 18 (78%), ne 5 (22%). Kladné odpovědi: „na ulici

ve městě; bezdomovci; v našem městě žije několik bezdomovců; potkávám je třeba na ulici, je mi jich líto, protože vím, že někteří lidé za to třeba nemohou; bydlela jsem na vesnici a byli tam dvě děti, které celý den si dělají, co chtějí, a rodiče se o ně moc nezajímají, zahrada a dům jsou v hrozném stavu a děti chodí oblékané jak bezdomovci; bezdomovci; po ulici chodí každou chvíli lidé, na kterých je vidět, že jejich finanční situace není nejlepší; vždy, když jsem například v Praze různí žebráci, kteří žebrají na ulici, div je procházející nešlápnou, je mi jich líto a nemohu se na to dívat; setkal jsem se s ní na ulici s bezdomovcema chudýma lidma, který nemají na nic, nebo co utrácí za chlast, atd.; bezdomovec Pepa, co tu chodí po okolí; na ulici s bezdomovcem; potkal jsem pár bezdomovců; potkala jsem pár lidí, např. bezdomovců; osoba, která je v exekuci, nemá peníze na jídlo ani na vhodné oblečení atd.; na ulici s lidmi bez domova.“

Zbylí tři respondenti zaškrtili pouze odpověď ano. Celkem 51(52%) žáků z města se s chudobou ve svém okolí setkalo. Zbýlých 48 (48%) se s chudobou ve svém okolí nesetkalo.

Otázka č. 8: Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc,

Tabulka 8: Finanční částka pro jednu osobu na měsíc

Možnosti odpovědí	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
5 000,-	7 (32%)	1 (10%)	1 (5%)	0 (0%)	9 (13%)	4 (17%)	1 (4%)	5 (19%)	0 (0%)	10 (10%)
10 000,-	5 (23%)	5 (50%)	5 (26%)	2 (12%)	17 (24%)	7 (29%)	7 (28%)	7 (26%)	5 (22%)	26 (26%)
15 000,-	5 (23%)	3 (30%)	8 (42%)	15 (88%)	31 (45%)	8 (33%)	8 (32%)	6 (22%)	9 (39%)	31 (31%)
20 000,-	1 (5%)	1 (10%)	2 (11%)	1 (6%)	5 (7%)	0 (0%)	5 (20%)	6 (22%)	7 (30%)	18 (18%)
Jiná částka	4 (18%)	0 (0%)	3 (16%)	1 (6%)	8 (11%)	5 (21%)	4 (16%)	3 (11%)	2 (9%)	14 (14%)

V otázce č. 8 bylo na výběr z částek a) 5000, b) 10000, c) 15000, c) 20000 a d) jiná částka. Je však na každém jednotlivci, jakou částku on osobně považuje za nezbytné minimum pro udržení dobré životní úrovně. Pokud bychom chtěli vycházet z uváděných dat, životní minimum stanovené v ČR pro rok 2016 činí 3 410,- pro jednotlivce. Nejčtenější odpovědi žáků z vesnice byla odpověď c) 15000,-, celkem odpovědělo 31 (45%) dotazovaných. Nejmenší četnost odpovědi žáků z vesnice byla odpověď d) 20000,-, celkem 5 (7%) žáků.

Žáci 6. třídy z vesnice v odpovědi jiná uvedli tyto částky: 2 000,-; 1 000,-; 30 000,- ; 19 000,-. Žáci 8. třídy uvedli následující částky: dvakrát 30 000,- ; 4 000,- . V 9. Třídě odpověděl jeden respondent 6 000,-.

Nejčtenější odpovědi žáků z města byla odpověď c) 15 000,-, celkem odpovědělo 31 (31%) žáků. S nejmenší četností odpovědi žáků z města byla odpověď a) 5000,-, celkem 10 (10%) žáků.

Žáci z města v 6. třídách uvedli v odpovědi jiná následující částky: 7 000,- ; 9 000,- ; 60 000,- ; 17 000,- ; 8 000,-. Dotazovaní ze 7. třídy odpověděli 8 000,- ; 12 000,- ; 40 000,- a 10 000,- - 15 000,-. V 8. třídě uvedli žáci následující částky v odpovědi jiná 12 000,- a 30 000,- ; 8 000,-. V 9. třídě se objevila odpověď jiná v následující podobě: 12 000,- a 20 000,-.

Nejvyšší částka, která se v dotaznících objevila, byla 80 000,- na osobu a měsíc. Naopak nejnižší částka, která se v dotaznících objevila, byla 2000,-.

Otázka č. 9: Bojíš se, že tě někdy chudoba postihne?

Tabulka 9: Strach z chudoby

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Ano	9 (41%)	3 (30%)	11 (58%)	11 (65%)	34 (50%)	8 (33%)	8 (32%)	17 (63%)	18 (78%)	51 (52%)
Ne	13 (59%)	7 (70%)	8 (42%)	6 (35%)	34 (50%)	16 (67%)	17 (68%)	10 (27%)	5 (22%)	48 (48%)

Otázka č. 9 Bojíš se, že tě někdy chudoba postihne, měla dvě otevřené odpovědi: a) Ano, zdůvodni, b) Ne, zdůvodni.

Celkem 34 (50%) žáků z vesnice odpovědělo, že se chudoby bojí, ostatních 34 (50%) žáků se chudoby neobává.

Z žáků z města odpovědělo celkem 51 (52%), že se chudoby obává, zbylých 48 (48%) žáků odpovědělo, že se chudoby neobávají.

V 6. třídě 9 (41%) žáků z vesnice odpovědělo, že se chudoby obávají, zbylých 13 (59%) žáků z vesnice se chudoby neobává. V 7. třídě se 3 (30%) žáci obávají chudoby, ostatních 7 (70%) žáků se chudoby neobává. V 8. třídě odpovědělo 11 (58%) žáků, že se chudoby obávají, zbylých 8 (42%) žáků se chudoby neobává. V 9. třídě se chudoby obává 34 (50%) dotazovaných, zbylých 34 (50%) žáků, se chudoby neobává.

Žáci 6. třídy, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Nebojím se, máma má skvělou práci, i táta, takže se nebojím; nebudu utrácet za kravinu (zbytečnosti); nepřemýšlím o takových věcech a neutrácím za zbytečnosti; nevím; protože táta a máma berou akorát; nepřemýšlela jsem o tom; když budu dobře studovat, nebude problém najít si dobře placenou práci; budu se dobře učit a dobře hospodařit s penězi a dobře vykonávat svou práci, nemyslím si, že by se mi to stalo; protože jako rodina šetříme; protože umíme hospodařit s penězi a neutrácíme zbytečně za peníze; máme celkem dost peněz; nebojím se, dobře hospodaříme s penězi.“ Jeden žák zvolil pouze možnost ne.

Žáci 6. třídy z vesnice, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Ano, třeba by vyhodili tátu z práce; rozhazují peníze za zbytečnosti; neumím hospodařit s penězi; že nebudu pracovat; že nebudu mít práci; možná trochu; přál bych si, aby bylo všem dobře; protože se to stalo a nechci, aby se to stalo zase; vždy se může stát cokoliv.“

Žáci 7. třídy z vesnice, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Že si nebudu moci najít práci, která by mě užívala; rodiče přijdou o práci; neučím se“.

Žáci 7. třídy z vesnice, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „dobře hospodařím s penězi a moje rodina též; nevím, myslím si to; moji rodiče umí hospodařit s penězi.“ Čtyři zbývající pouze zaškrtnli odpověď ne.

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Protože moji rodiče jsou věrní práci a mají je v práci rádi; myslím si, že ne, protože

nejsem tolik hloupým a jelikož táta vydělává dobré peníze, tak si myslím, že by byl ochoten něco půjčit a pomohl by mi najít práci; nikdy jsem nad tím nepřemýšlela a zatím neřeším, jen doufám, že moji rodinu to nepostihne; dědeček na Šumavě má penzion, který má hodnotu padesát pět miliónů; umím šetřit peníze a umím s nima hospodařit, vím co si koupit a co ne (myslím co k životu potřebuju a nebo ne); proto, abych nebyl chudý, se něco musí dělat; doufám, že nepostihne, na světě máme financování i „zásoby“, kdyby bylo nejhůř, a rodinu, která nám, nebo my ji, pomůžeme; nad takovýma věcmi nepřemýšlím; neprochlastám to a neprohraju v automatech, nezadlužím se.“

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Protože rodiče kouří; když si nenajdu práci nebo o něco přijdu; jeden nikdy neví, co se může stát; může přijít bída; může postihnout každého; když někdy koukám na zprávy a tam vidím, jak někteří jsou chudí, tak bych tak nechtěl dopadnout; může nastat, jestliže nedodělám alespoň střední školu, zvyšování daní a snižování výplat, žádný důchod, dluhy; ano bojím se, třeba špatné práce; může se to stát komukoliv; ano, bojím se trochu, že potom nebudu moct dělat to, co mě baví; pořád je vše čím dál tím dražší; že nebude dostatek peněz.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Doufám, že ne; nečitelné; dvakrát bez komentáře; i kdyby mě chudoba postihla, vždy je šance se z ní dostat; mám vydělávající rodiče.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Kvůli uprchlíkům, nebo že nás postihne nečekaná událost; že nenajdu práci; bojím se, že by mohli rodiče ztratit zaměstnání; ale doufám, že by jsem si se svým budoucím vzděláním mohl získat dobré zaměstnání; vzhledem k ekonomice mého státu se bohužel bát musím; bojím se, zůstane mi společnost s.r.o. po otci a ještě pár nemovitostí; možné to je, protože všichni se budou navzájem okrádat daleko víc než dnes; to třeba, že nedodělám školu a nebudu moct najít i s tou školou a pro rodiče budu ostuda; nebudu dost dobrý/á ve svém oboru nebo ani nedostuduju, nenajdu si práci; že jednoho dne budu nahoře a druhého dne dole, bez odpovědi.“

V 6. třídě 8 (33%) žáků z města odpovědělo, že se chudoby obávají, zbylých 16 (67%) žáků se chudoby neobávají. V 7. třídě se 8 (32%) dotazovaných chudoby obává, zbylých 17 (68%) se chudoby neobává. V 8. třídě se 17 (63%) respondentů chudoby obává, dalších 10 (27%) se chudoby neobává. V 9. třídě odpovědělo 18 (78%) respondentů, že se chudoby obávají, zbylých 5 (22%) respondentů se chudoby neobává.

Žáci 6. třídy z města, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Protože se vždycky někde najdou peníze; rodiče vydělávají; jsme na tom dobře; nebojím, protože chudoba postihuje většinou lidi, kteří se od začátku nesnaží, a já pevně doufám, že se snažím dostatečně; jsme tak uprostřed s penězi mezi lidmi a rodiče vydělávají dost peněz; protože rodiče jsou oba doktoři a ti vydělávají celkem dost peněz; moji rodiče vydělávají dostatečné množství peněz, a já se snažím učit co nejlépe, abych v budoucnosti něco vydělala; babička nám při nejhorším pomůže; vůbec o tom nepřemýšlím.“ Sedm respondentů zaškrtnulo pouze odpověď ne.

Žáci 6. třídy z města, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Kdyby máma s tátou přišli o práci; když rodiče přijdou o práci; že budu blbě zacházet s penězi; že se začnu špatně učit; neměli bychom na jídlo; ale nevím proč, prostě se bojím, že nebudu mít práci a že vystuduji špatně školu; vůbec nevíme, co se nám může stát, mohou nás třeba vykrást.“ Jeden respondent zaškrtnul pouze odpověď ano.

Žáci 7. třídy z města, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Nebojím, nevím proč; ne; ne; všichni umíme hospodařit s penězi; myslím, že moje okolí dokáže dobře hospodařit s penězi; protože mě od mala učí hospodařit s penězi; ne; ne; nevím; ne; protože umíme hospodařit s penězi; ne; moje město je dobře finančně zajištěné a snaží se všem pomoci; vždy se to dá překonat; rodiče mají dobrou práci a jejich příjmy a správné hospodaření s penězi je vhodné uchovávání našeho stavu; rodiče vydělávají dostatek peněz; rodiče vydělávají dostatek peněz, aby mě uživil.“

Žáci 7. třídy z města, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Ano; ještě moc neumím hospodařit s penězi; možná; že moji rodiče nebudou mít práci; že si nenajdu práci; ano; ano; nejsem si jistá, ale asi mě postihla; bojím se, že narazím na špatné lidi nebo že špatně investuji.“

Žáci 8. třídy z města, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Mám zabezpečení do budoucnosti; nemyslím si, že ne; tak mám kde bydlet; protože táta umí hospodařit s penězi; nevím; umím dobře hospodařit s penězi a snažím se ušetřit alespoň trochu; musím doufat, že ne; ne; dokud jsou peníze, není chudoba; jestli budu mít rodinu, kamarády a lásku, nebojím se toho.“

Žáci 8. třídy z města, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Ano; ano; každý může ze dne na den přijít o práci, ale myslím si, že každý má někoho, kdo mu pomůže; může se stát vše; zdrazují se potraviny; že nebudu umět hospodařit s penězi; protože by neměl pravděpodobně přátele a rodinu; bojím; protože se pořád všechno zdražuje; nikdy nevíte, kdy se může něco stát oběma rodičům; nikdo nikdy

neví, co se může stát; ano; protože mi někdy ty peníze dojdou, nebo mi někdo vykrade byt nebo nebudu mít práci; protože se moc neučím; třeba mamka přijde o práci; špatný výběr školy – práce, která mě neuživí; nevím; nikdy nevíte, co se stane.“

Žáci 9. třídy z města, kteří se chudoby neobávají, odpověděli následujícím způsobem: „Nepostihne mě chudoba, protože moji rodiče mě dokážou zabezpečit; ne; buď mě postihne, nebo ne, já s tím nic neudělám, kromě toho se budu snažit si sehnat a udržet práci; ne; myslím, že má matka (naší rodinu), jako samoživitelka umí dobře zabezpečit a spoléhám na ní, i když budu už plnoletá, věřím, že mi dokáže vždy pomoci, je to spíše o věření.“

Žáci 9. třídy z města, kteří se chudoby obávají, odpověděli následujícím způsobem: „Špatné hospodaření s penězi, bez práce; každý může být chudý; nemusím dostat práci; kdybych nesehnal práci, tak jsem bez peněz; špatně zvolený obor; komukoliv se kdykoliv může stát nějaká blbá náhoda a on sklouzne ze své životní úrovně; nikdy nevím, co bude zítra; neumím hospodařit s penězi; protože nikdo nevím koho, co postihne, taky nevím, zda budu mít nějaké uplatnění; bojím se, že budu bez peněz, rodiny, střechy nad hlavou, práce a budu muset bydlet na ulici a každý se na mě bude dívat, tak jak se dnešní lidé dívají na bezdomovce; stát se může cokoliv, neletět nějakému podvodníkovi, přijdou nečekané výdaje, které nebudu moci splatit; bojím se, že bude o hodně těžší získat práci; nemusel bych dostat práci; nevím, to nikdo neví, co bude za zaměstnání, jestli vůbec bude; rodiče můžou ztratit práci, nemusím dostat zaměstnání; nevím, co budoucnost přinese, například nemusím najít práci; může se stát cokoliv, nemusím do budoucna dostat dobré pracovní místo, tím pádem bych neměla peníze k dobré životní úrovni; bojím se, že se nedostanu na školu, což by způsobilo, že nedostanu zaměstnání.“

Otázka č. 10: Víš, co je to UNICEF?

Tabulka 10: Pojem UNICEF

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Ano	8 (36%)	7 (70%)	9 (47%)	12 (71%)	36 (53%)	8 (33%)	16 (64%)	16 (59%)	16 (70%)	56 (57%)
Ne	14 (64%)	3 (30%)	10 (53%)	5 (29%)	32 (47%)	16 (67%)	9 (36%)	11 (41%)	7 (30%)	43 (43%)

V otázce č. 9 „Víš, co je to UNICEF?“ měli respondenti na výběr z odpovědí a) Ano – napiš její český název a popiš práci, kterou vykonává a za b) ne. Ve variantě ano, byla brána v potaz správnost odpovědi. Za správnost se považovala odpověď – organizace pomáhá lidem v nouzi s různými odchylkami.

Respondenti z vesnice odpověděli v 36 (53%) případech se správností. Nesprávných odpovědí bylo celkem 32 (47%). Dotazovaní z města odpověděli celkem v 56 (57%) případech správně, nesprávně odpovědělo 43 (43%) dotazovaných.

Žáci 6. třídy z vesnice odpověděli celkem v 8 (36%) případech správně, nesprávných odpovědí bylo 14 (64%). Odpovědi se správností: „pomáhá lidem v nouzi; UNICEF pomáhá rodinám v chudých státech; léčí a pomáhá malým dětem, které bydlí v Africe a jsou vážně nemocné; pomáhá po světě chudým lidem v tísní; stará se o chudé, nemocné; pomáhá chudým lidem, často z Afriky, kupuje léky; společnost, která pomáhá dětem i dospělým s penězi, jídlem, pitím, například v Africe; pomáhá lidem v nouzi“.

Dotazovaní ze 7. třídy měli celkem 7 (70%) správných odpovědí a 3 (30%) nesprávné. Odpovědi se správností: „pomáhá dětem z Afriky; pomáhá chudým lidem proti nemoci v Africe; pomáhám lidem v Africe s chudobou; pomáhá dětem z Afriky; vybírají peníze pro africké státy; pomáhá lidem v nouzi – chudoba; spojuje se s chudobou, nemocemi, dětmi, organizace jim pomáhá“.

V 8. třídě bylo celkem 9 (47%) správných odpovědí, nesprávných odpovědí 5 (29%).

Správné odpovědi: „pomáhá dětem v nouzi; pomáhám malým dětem zlepšit budoucnost; charitativní akce, sbírá peníze pro chudě lidi; pomáhá lidem v těžkých životních podmínkách; pomáhá lidem v Africe; pomáhá v zemích, kde je chudoba; pomáhá africkým dětem v nouzi; pomáhá lidem v nouzi, hlavně v Africe; organizace, která pomáhám lidem v Africe.“

V 9. třídě z respondentů z vesnice odpovědělo celkem 12 (71%) správně, nesprávných odpovědí bylo celkem 32 (47%). Správné odpovědi: „organizace pro děti v Africe; organizace pro děti v Africe bez nároku na peníze; pomáhá sociálně slabším lidem ke zlepšení jejich úrovně v Africe; lidé darují peníze a UNICEF za to poskytne lidem a dětem v Africe jídlo a léky; vybírá peníze na léky, podporuje školy v chudých zemích; pomáhá dětem v Africe/nemocným dětem/; organizace, která pomáhá chudým lidem (hlavně v Africe); zabývá se pomocí v postižených oblastech chudobou; organizace, nadační fond; organizace pro děti v Africe; pomáhá dětem a lidem v Africe; pomáhá dětem v afrických zemích.“

Dotazovaní z města z 6. tříd měli celkem 8 (33%) odpovědí správně, nesprávných odpovědí bylo celkem 16 (67%). Odpovědi se správností: „pomáhá dětem v Africe, nemocným, hladovým; vybírají peníze a pomáhají většinou dětem v Africe, kteří nemají peníze a mají hlad; organizace bojující proti chudobě; pomáhá dětem v chudých státech; snaží se pomoci chudým, aby měli prostředky na denní potřeby; pomáhá chudým; organizaci se posílají peníze a ona jim za to dává léky, pití; pomáhají lidem v Africe.“

V 7. třídě bylo celkem 16 (64%) odpovědí správně a 9 (36%) nesprávně. Správné odpovědi: „pomáhají chudým lidem v Africe, „zaměstnávají“ lidi, aby jim pomáhali; organizace, která bojuje proti chudobě; organizace, která pomáhá chudým lidem v Africe; společnost, která pomáhá chudobě v Africe; pomáhá proti chudobě; společnost, která pomáhá chudým lidem, do tohoto projektu se aktivně zapojuje FC Barcelona; vybírají peníze pro africké státy; organizace, která pomáhá chudým lidem (hlavně dětem) splnit jejich sny, být zdraví, do této organizace se zapojují i hráči FC Barcelona; pomáhá lidem v nouzi; pomáhá chudým lidem; nakrmit a poskytnout potřeby a vzdělání; pomáhá lidem z Afriky a dává jim léky; společnost, organizace, která pomáhá lidem v chudobě; pomáhá chudým; ochrana dětí, která jim dává vše proto, aby se měly dobře a ne jako se měli doteď; pomáhá malým dětem v Africe, přispívá penězi a léky.“

V 9. třídách bylo z dotazníků získáno celkem 16 (59%) správných odpovědí a 11 (41%) nesprávných. Správné odpovědi: „vybírá peníze pro chudé lidi a pomáhá jim; pomáhá

chudým lidem; pomáhá dětem v chudobě, v Africe; je to organizace, která pomáhá rodinám v chudých zemích; pomáhají chudým; pomáhá lidem v životní tísni; nadace pro chudé a nemocné; pomáhá dětem v afrických zemích; pomáhá dětem (Afrika), aby měly oblečení, jídlo, na školu a hlavně léky; pomáhá chudým a nemocným v nouzi; pomáhá těm, co to potřebují, pomáhá lidem, co mají chudobu, hlavně v Africe, vybírá peníze a posílá je dětem s málo penězi v Africe; organizace, která pomáhá dětem v Africe; pomáhá dětem v chudých zemích.“

Dotazovaní z 9. třídy odpověděli celkem v 16 (70%) případech správně, chybně v 7 (30%). Správně odpověděli: „pomoc lidem v Africe; společnost, která pomáhá chudým zemím, lidem kupuje různé potřeby, jídlo, léky do Afriky třeba; společnost, která propaguje, ať už reklamou, či jinak situace dětí s různými problémy, ať už je to chudoba, ale z chudoby pocházejí právě ty problémy, například léky, voda, či popřípadě jídlo. Ale většinou se jedná o děti s různými vážnými nemocemi a společnost pomáhá shánět od dobrovolníků peněžní příspěvky na pomoc dítěti. Většinou jde o děti z chudých zemí.; zajišťuje jídlo, oblečení dětem v Africe; pomoc dětem v Africe; pomoc chudým zemím i z důvodu přemnožení; pomáhá dětem v nouzi v afrických zemích; vybírají peníze na léky a potravu pro chudé lidi z Afriky; podpora chudých obyvatel v různých zemích; pomáhá dětem v rodinách v zemích, kde je chudoba; pomáhá chudým lidem v Africe, pořádá sbírky; pomáhá lidem, kteří jsou na to špatně vlivem chudoby; pomáhá lidem, kteří nemají na jídlo, pití v Africe; pomáhá dětem v nejchudších státech světa dostat se do škol a dávat jim léky a najíst se.“

Otázka č. 11: Na kterém úřadu se vyplácejí dávky v hmotné nouzi?

Tabulka 11: Dávky v hmotné nouzi

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Správná: Úřad práce	5 (23%)	2 (20%)	2 (11%)	2 (19%)	11 (16%)	4 (17%)	7 (28%)	5 (19%)	6 (26%)	22 (22%)
Chybná: Okresní správa sociálního zabezpečení/Zdravotní pojišťovna	17 (77%)	8 (80%)	17 (89%)	15 (81%)	57 (84%)	20 (83%)	18 (72%)	22 (81%)	17 (74%)	77 (78%)

Otázka č. 11 měla varianty odpovědi: a) okresní správa sociálního zabezpečení, b) úřad práce, c) zdravotní pojišťovna.

Celkem na tuto otázku odpověděli respondenti z vesnice v 11 (16%) případech správně, chybných odpovědí bylo celkem 57 (84%).

Respondenti z města odpověděli správně celkem ve 22 (22%) případech a chybně v 77 (78%) případech.

Žáci z 6. třídy z vesnice mají 5 (23%) správných odpovědí, chybných odpovědí je celkem 17 (77%). V 7. třídě měli respondenti celkem 2 (20%) správné odpovědi a chybných bylo 8 (80%). V 8. třídě byly celkem 2 (11%) správné odpovědi a 17 (89%) nesprávných. V 9. třídě byly celkem 2 (19%) správné odpovědi a nesprávných odpovědí bylo celkem 15 (81%).

Žáci z 6. třídy z města měli celkem 4 (17%) správné odpovědi a 17 (77%) odpovědi chybných. 7. třída odpověděla správně v 7 (28%) případech a chybně v 18 (72%) případech. V 8. třídě měli respondenti celkem 5 (19%) odpovědi správně, nesprávně 22 (81%). V 9. třídě odpovědělo celkem 6 (26%) žáků správně, nesprávně 17 (74%).

V této otázce neprokázali žáci žádné výrazné znalosti. Nejčastější odpovědi na tuto otázku byla chybně zvolená možnost a) okresní správa sociálního zabezpečení.

Otázka č. 12: Jak myslíš, že by se cítila postavy z obrázků ve tvé třídě?

Tato otázka byla rozdělena na 3 části, v každé části je vyobrazena postava různého sociálního zázemí. Děti měly dle vlastní zkušenosti a afektivní roviny posoudit, jak by se daná postava cítila v kolektivu třídy, ve které se respondent pohybuje. Níže je komentář k výsledkům jednotlivých částí.

Dotazovaní měli na výběr ze tří variant: a) Cítila by se skvěle. Proč? b) Necítila by se dobře. Proč? c) Cítila by se dobře. Proč?

Tabulka 12: Postava č. 1

Možnosti odpovědí: Obr. č. 1	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Cítila by se skvěle. Proč?	16 (72%)	7 (7%)	14 (74%)	4 (24%)	41 (60%)	15 (63%)	17 (68%)	22 (80%)	11 (49%)	65 (66%)
Necítila by se dobře. Proč?	3 (13%)	1 (1%)	1 (5%)	0 (0%)	5 (7%)	0 (0%)	1 (4%)	1 (4%)	2 (10%)	4 (4%)
Cítila by se dobře. Proč?	3 (13%)	2 (2%)	3 (16%)	9 (53%)	17 (26%)	9 (37%)	5 (20%)	3 (12%)	7 (32%)	24 (25%)
neodpověděli	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (23%)	4 (7%)	0 (0%)	2 (8%)	1 (4%)	2 (9%)	5 (5%)

Dotazovaní z vesnice odpověděli s četností odpovědí a) cítila by se skvěle celkem v 41 (60%) případech. Odpovědi b) Cítila by se dobře celkem v 5 (7%) případech. Odpovědi c) Necítila by se dobře v 17 (26%) případech. Celkem neodpověděli 4 (7%) dotazovaní. Dotazovaní z města odpověděli četností odpovědí a) cítila by se skvěle celkem v 65 (66%) případech, odpovědi b) cítila by se dobře celkem ve 4 (4%) případech. Odpověď c) necítila by se dobře, vybralo celkem 24 (25%) žáků. Na danou otázku neodpovědělo 5 (5%) dotazovaných.

Otázka byla zaměřena na afektivní rovinu a zkušenost žáka. Na obrázku číslo 1 byla vyobrazena dívka, která viditelně pochází z finančně zajištěné rodiny. Někteří žáci vybrali pouze možnost zaškrtnutí odpovědi a), b), c).

Žáci 9. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Vypadá sympaticky; mohla by si najít spoustu kamarádů, spousta lidí by mohla připadat sympatická; protože je hezká a sympatická; protože je hezká a v naší třídě by byla oblíbená; zapadla by; našla by si snadno kamarády; každý by se s ní chtěl skamarádit; hezká, hubená a dobře oblečená; vypadá sebevědomě, sympaticky, zapadla by; Cítila by dobře. Proč? „Protože má dobré oblečení a v dnešní době je spousta lidí povrchních, ale necítila by se skvěle, protože se najde někdo, kdo má jiný názor; vypadá na studijní typ, který umí vycházet s lidmi; normální holka na pohled, myslím, že by ji neměli za nic odsuzovat, tudíž by se neměla cítit špatně; protože má skvělou postavu, vlasy i pleť.“

Žáci 8. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle: „Vypadá dobře, usměvavě a je hezky oblečená; patřila by mezi chytré děti a mezi elitu hezkých holek; dobrý vkus, hezký vzhled; protože by po ní jeli všichni kluci; je velmi pěkná a všichni jsou na krásu; má vše; vypadá šťastně; má módní oblečení a je šťastná; je docela hezká; všichni koukají jen na vzhled a cítila by se velmi dobře; je usměvavá a našla by si brzy kamarády; měla by hodně velký kamarády; jsem dobře oblečená a dobře vypadám; byla by středem pozornosti; hezky se obléká a vypadá šťastně; všichni by se s ní bavili; je to mladá, hezká holka, každý by ji měl rád až na pár výjimek; poznal jsem nové lidi; Necítila by se dobře. Proč? Protože je hezká a kluci by na ní byli hodní ale necítila by se dobře, protože by se jí jiné holky snažily ztrapnit; protože je moc stará; protože se mi zdá divná.“

Žáci 7. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Vypadá, že je dobrý student; protože by určitě zapadla mezi holky; je hezká; je hezká a slušná holka; kvůli vzhledu by byla oblíbená; ta je bohatá; protože se dobře obléká; protože studuje; zapadla by do společnosti díky své kráse a chytrosti; protože by si hned našla kamarády(ky); protože je hezká a kluci by po ní jeli; protože se nepíše písmečka; má kamarády; je hezká; Cítila by se dobře. Proč? Nikdo by ji nepomlouval; protože nevypadá, že by byla hloupá; svým stylem ji budou někteří naprosto zbožňovat, jiní opovrhovat; vypadá dobře; vypadá mile a společensky; Necítila by se dobře. Proč? Každý by ji měl za barbínu.“

Žáci 6. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Protože je hezká a všichni by se s ní chtěli kamarádit; je hezká a vypadá sympaticky; myslím si, že by se tady cítila dobře; je hezká, docela i bohatá; ano, je hubená; je mladá a celý život má před sebou; má hodně peněz; má hodně

peněz; protože je dobře oblečená a usmívá se kamarádsky; je hubená, vypadá dobře; protože není v nesnázích; protože má dobrou povahu; je hezká a vypadá bohatě; Cítěla by se dobře. Proč? Protože vypadá chytře; jsou tu dobří lidi; je sympatická, měla by hodně kamarádů, protože je hezká; asi dobře, ale každá holka může mít potíže, neznamena, že je hezká, ale důležité je, jaká je uvnitř.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítěla by se skvěle. Proč? „Vzhledově přitažlivá, popularita; hlavně kluci by se o ni zajímali; vypadá jako peněžně zabezpečená; je hezká, nejspíš i chytrá, myslím, že by ji ostatní měli rádi; Cítěla by se dobře. Proč? Vypadá jako vzorná studentka; musela by si jen zvyknout; všichni by ji přijali, nijak se od nás neodlišuje; protože vypadá dobře, hned by zapadla do nějaký party, tenhle typ většinou zapadá.“

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítěla by se skvěle. Proč? : „Je hubená, hezká a vypadá, že má dost peněz; je skvělá a vypadá chytře; protože vypadá, že je bohatá; vypadá, že má skvělou životní úroveň; kluci by po ní jeli, měla by velké kamarády s výhodami; má krásné oblečení, působí velmi vesele a šťastně; velmi koukají na vzhled a módu a myslím si, že by ji měli všichni rádi, a cítila by se skvěle; protože je mladá, hezká; pěkná, vypadá chytře; šlo by po ní hodně kluků a měla by díky oblečení hodně kamarádek; je pěkná; protože ji nic nechybí; vypadá na to; vypadá dobře, nejspíš je společenská, zapadla by; protože vypadá skvěle, hezky se obléká; myslí si, že je dokonalá a krásná; protože je hezky opálená a vypadá dobře; Cítěla by se dobře. Proč? Protože je chytrá a měli by ji všichni rádi; obyčejná holka jako ostatní, zapadla by; zapadla by dobře, ale ne zase tak moc; vypadá dobře.“

Žáci 7. třídy vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítěla by se skvěle. Proč? „Umí dobře hospodařit s penězi, vypadá vzhledově dobře; je hezká, myslím, že by byla oblíbená; má vše co by potřebovala; je bohatá; líbila by se klukům; Necítěla by se dobře. Proč? Podle mě by se na ní lepili.“

Žáci 6. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítěla by se skvěle. Proč? „Protože vypadá skvěle; protože to vypadá, že chodí na dobrou školu; líbila by se ostatním (možná chytrá); protože skvěle vypadá a má styl; protože je nej a je oblíbená; je jí moc dobře; je vysmátá a my se taky rádi smějeme; vypadá sympaticky, hezky; má vše; má slušné oblečení, nevypadá chudě; líbila by se ostatním; připadá mi sympatická; ano, protože je stejná jako ostatní a líbila by se jim;

má se dobře, k chudobě má daleko. Cítila by se dobře. Proč? Jsou tu i lidé, kteří ji mezi sebe nepřijmou; je hubená. Necítila by se dobře. Proč? Je rozmazlená.“

Tabulka 13: Postava č. 2

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Cítila by se skvěle. Proč?	16 (73%)	3 (30%)	4 (21%)	0 (0%)	23 (34%)	1 (4%)	3 (12%)	6 (22%)	4 (17%)	14 (14%)
Necítila by se dobře. Proč?	2 (9%)	1 (10%)	1 (5%)	1 (6%)	5 (7%)	2 (8%)	4 (16%)	4 (15%)	3 (13%)	13 (13%)
Cítila by se dobře. Proč?	3 (14%)	6 (60%)	12 (63%)	13 (76%)	34 (50%)	21 (88%)	17 (68%)	15 (56%)	13 (13%)	66 (67%)
neodpověděli	1 (4%)	0 (0%)	2 (11%)	3 (18%)	6 (9%)	0 (0%)	1 (4%)	2 (7%)	3 (13%)	6 (6%)

Na obrázek č. 2 odpověděli žáci z vesnice následujícím způsobem. Celkem 23 (34%) respondentů vybralo odpověď a) cítila by se skvěle. Odpověď b) cítila by se dobře, zvolilo 5 (7%) dotazovaných a odpověď c) necítila by se dobře, vybralo celkem 34 (50%) dotazovaných. 6 (9%) dotazovaných neodpovědělo.

Žáci z města odpověděli na otázku a) cítila by se skvěle ve 14 (14%) případech. Odpověď b) cítila by se dobře, vybralo 13 (13%) žáků. Odpověď c) necítila by se dobře, vybralo celkem 66 (67%) žáků. Celkem neodpovědělo 6 (6%) žáků.

Otázka byla zaměřena na afektivní rovinu a zkušenost žáka. Obrázek č. 2 představovala dívka, která na první dojem působí skromně. Někteří žáci vybrali pouze možnost zaškrtnutí odpovědi a), b), c).

Žáci 6. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „připadá mi velmi pozitivně; čeká dítě; Cítila by se dobře. Proč? Protože je hodná; není moc dobře oblečená, žádný náhrdelník, prstýnek; je moc velká; trochu by nevynikla, vypadá slušně; zapadla by mezi nás; má vše potřebné; má slušné oblečení; vypadá chytře a mile; vypadá rozumně a hodně; je celkem v pohodě, k chudobě má daleko; myslím, že by se tady cítila dobře.“

Žáci 7. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Cítila by se skvěle. Proč? „Skamarádila by se a zapadla by k nám; podle mě je optimistická, takže v klidu; Cítila by se dobře. Proč? Umí hospodařit s penězi jen tak tak; je to úplně normální holka; lidi by se s ní bavili, ale ne tolik; je to normální holka.“

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Vypadá chytře; našla by si nějaké kamarády; ještě patří k těm, co se klukům líbí; takový neutrální; protože vypadá přátelsky; Cítila by se dobře. Proč? Byl bych průměrný; vypadá, že má dost peněz, ale zase ne tolik; nevypadá namyšleně; protože je standartní; má obnošené oblečení, taková smutná; nemyslím si, že by byla nějak oblíbená, ale vypadá inteligentně a myslím, že by se cítila celkem dobře; myslím, že by pár idiotů v téhle třídě by měli tendenci ji nadávat, protože není moc štíhlá; nikdo si ji nebude všimnout; protože by byla začleněna do kolektivu; je asi trochu tichá, ale vypadá, že je fajn a určitě si najde spousty kamarádů; začlenila by se do kolektivu; vypadá usměvavě a asi ji záleží na tom, jak vypadá; obyčejná holka, zapadla by jako ostatní; ušlo by to; měla by kamarády.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Necítila by se dobře. Proč? Holky by se s ní bavily; Cítila by se dobře. Proč? Začlenila by se do party; vypadá normálně; vypadá mile, asi by s námi vycházela; je na pohled normální, snadno by se začlenila; kdyby si našla nějakou partu se stejnými lidmi, tak určitě, ale i tak mě připadá, že si žije svůj vlastní svět a ten okolní moc nevnímá.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Našla by si snadno kamarády; vypadá v pohodě. Necítila by se dobře. Proč? Mohli by si utahovat z jejího vzhledu; má nadváhu, možná by se jí posmívali; možná by byla neoblíbená, nepříjemná. Cítila by se dobře. Proč? Protože je usměvavá a vypadá a vypadá šťastně, ale samozřejmě se může cítit i špatně kvůli někomu, kdo ji nadává nebo ponižuje kvůli postavě nebo něčemu jinému; našlo by se pár kamarádů, ale někteří by si mohli utahovat z její postavy; asi bude milá, ale možná bude trochu dostávat bídu, protože je celkem silnější; myslím si, že ti kteří nehlídají každé kilo a módu by se s ní bavili; každý by ji bral jako normální holku; je hezká, prsatá, docela dobře oblečená; je trochu stydlivá, ale časem by do kolektivu zapadla; sice tu není žádný zpěvák, ale s někým by se tady skamarádila; vypadá na někoho, kdo umí zapadnout do společnosti.“

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Cítila by se skvěle. Proč? „Našla by si kamarádky; myslím, že je tak mezi, našla by si kamarádky; Necítila by se dobře. Proč? Protož by jí kluci šahali na poprsí; není příliš hezká; Cítila by se dobře. Proč? Vypadá, že ji nic nerozhodí; vypadá normální průměrná holka; není chudá; protože vypadá, že je v pohodě; vyzařuje z ní spokojenost; je docela dobře oblečená, štíhlá; je vysmátá, hezká; je kamarádká, hodná, našla by si kamarádky; nejsem špatně oblečená a nejsem vyhublá; má dnešní módu, nedělali by si z ní srandu; vypadá, že je šťastná; bavila by se s holkama z naší třídy.“

Žáci 7. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Má na oblečení; protože vypadá přátelsky; na obrázku je vidět, že je to sympatická holka; Cítila by se dobře. Proč? Mohla by dobře zapadnout do kolektivu; je normal; sympatická, normální holka; protože je taková průměrná holka, která bude začleněna do kolektivu; není ani bohatá ani chudá; všichni bysme ji přijali; protože je průměr hezká a s holkama by vycházela; je chytrá; není tak hezká; takhle vypadá většina lidí v naší třídě; myslím, že by ji celkem brali, v každé třídě je ale někdo kdo znepríjemňuje život; vypadá společensky; je to úplně normální holka.“

Žáci 6. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Cítila by se skvěle. Proč? „Nevypadá chudá, ale je talentovaná; Necítila by se dobře. Proč? Protože by se jí smáli, jak vypadá; posmívali by se jí, jak vypadá; Cítila by se dobře. Proč? Není ošklivá, ale má silnější postavu, kdyby byla milá, mohla by mít kamarády; vypadá jako normální člověk; prostě by se cítila dobře; má středně peněz; má peněz tak akorát; protože je usměvavá, záleží taky na tom jaký člověk je; vypadá fajn; není tak bohatá ani chudá, tak akorát; protože není chudá; protože hraje v divadle; byla by moc velká; mohli by si utahovat z její váhy a jak vypadá.“

Tabulka 14: Postava č. 3

Možnosti odpovědí:	Vesnice					Město				
	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Cítla by se skvěle. Proč?	0 (0%)	0 (0%)	1 (5%)	3 (18%)	4 (6%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (7%)	2 (9%)	4 (4%)
Necítla by se dobře. Proč?	20 (91%)	10 (100%)	16 (84%)	11 (65%)	47 (70%)	23 (96%)	20 (80%)	21 (78%)	14 (61%)	78 (79%)
Cítla by se dobře. Proč?	1 (0%)	0 (0%)	2 (11%)	13 (76%)	16 (23%)	0 (0%)	4 (16%)	4 (15%)	6 (26%)	14 (14%)
neodpověděli	1 (1%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (1%)	1 (4%)	1 (4%)	0 (0%)	1 (4%)	3 (3%)

Na obrázek č. 3 reagovali žáci následujícím způsobem.

Žáci z vesnice vybrali odpověď a) cítla by se skvěle celkem ve 4 (6%) případech. Odpověď b) cítla by se dobře ve 47 (70%) případech. Odpověď c) necítla by se dobře, zahrnuje celkem 16 (23%) odpovědí. Neodpověděl 1(1%) respondent.

Žáci z města vybrali odpověď a) cítla by se skvěle celkem ve 4 (4%) případech. Odpověď b) cítla by se dobře v 78 (79%) případech. Odpověď c) necítla by se dobře, zahrnuje celkem 14 (14%) odpovědí. Neodpověděli celkem 3(3%) respondenti.

Na základě porovnání jednotlivých otázek respondentů z vesnice, oproti respondentům z města lze konstatovat, že jsou mezi těmito dvěma skupinami minimální rozdíly. Žáci z města i z vesnice mají minimální povědomí o chudobě jako takové. Z dotazníkového šetření vyplývá, že chudý je ten, kdo nemá momentálně peníze, nejezdí automobilem, či nechodí ve značkovém oblečení.

Otázka byla zaměřena na afektivní rovinu a zkušenost žáka. Na obrázku č. 3 je vyobrazena dívka, která pochází z oblasti chudoby. Někteří žáci vybrali pouze možnost zaškrtnutí odpovědi a), b), c).

Žáci 6. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

„Necítla by se dobře. Proč? Má tmavou pleť, někdo by si z ní mohl utahovat; protože by si jí všímali, že má jinou pleť; protože by se jí všichni smáli; je chudá; protože by se

jí posmívali; má málo peněz; byla by šikanována; je jiná než ostatní; protože má černou pleť a není dobře oblečena; má jinou barvu pleti; vypadá, že je chudá ve třídě by si z ní dělali legraci; vypadá chudě; protože by nezapadla; protože je moc opálená; nezapadla by; děti by se jí posmívaly, že má jinou barvu pleti; nemá stejnou barvu; nemusela by kvůli výšce, ale já taky osobně nejsem moc vysoká; neměla by žádné kamarády; Cítila by se dobře. Proč? Sice nepochází z nějak bohaté země, ale nevypadá chudá.“

Žáci 7. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Necítila by se dobře. Proč? „Vypadá, že nemá dost peněz na školu; byla by středem posměchu; je černá; kvůli barvě pleti; protože trpí chudobou; je vidět, že je chudá; ostatní by si dělali srandu z její národnosti; protože by se jí všichni posmívali; protože by na ni děti byly zlé, protože je jiná; nemá kamarádky; posmívali by se jí; většina by se jí smála, že je chudá; nevypadá, že by byla oblíbená; je jiná; posmívali by se jí; všichni by si mysleli, že je to imigrantka; Cítila by se dobře. Proč? Má co na sebe; kdyby mohla studovat.“

Žáci 8. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Necítila by se dobře. Proč? „V naší škole je dost žáků, kteří by ji odsoudili za to, jak vypadá; protože by se jí každéj smál za to, jak vypadá; málo peněz; kvůli barvě pleti; nemá peníze; vypadá nejistě a smutně; měla by problém zapadnout; možná by byla šikanovaná kvůli vzhledu; je tichá, moc se neumí usmívat; kvůli barvě pleti; je špatně oblečená; není dobré soudit lidi podle oblečení; nadávali by jí, kradli by jí svačiny a pití; musí platit školu, možná bydlí v chatrči; by jí všichni nadávali; protože by jí kluci uráželi; protože by si z ní dělali srandu, jak vypadá; Cítila by se dobře. Proč? Asi si nemůže dovolit to co ostatní.“

Žáci 9. třídy z města, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Necítila by se dobře. Proč? „Někteří ze třídy by ji mohli pomlouvat a urážet; mohli by se posmívat její národnosti a vzhledu; bála by se nás; u nás ve třídě je pár hloupých, kteří by se dívce smáli; barva pleti, podle vzhledu jiná národnost; nikdo by se s ní nekamarádil; každéj by se jí smál; je blbě oblečená a zamračená; asi by ji do kolektivu vzal málokdo; protože je z jiného koutu země; má-li tento styl oblékání, ostatní by se jí smáli a stranili; Cítila by se dobře. Proč? Myslím, že tu máme lepší vzdělávání; závisí na kolektivu; normální dívka, barva pleti nic neznamená, u nás ve třídě by nikdo proti tomu nic neměl.“

Žáci 9. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem:

Necítila by se dobře. Proč? „Zahrnul by ji posměch; lidé by ji ignorovali a posmívali by se jí; všichni by jí osočovali za její barvu pleti; moji členové třídy by ji mohli osočovat a zesměšňovat; je jiné národnosti a bylo by to pro ní těžké; někomu by mohla vadit barva její pleti; je taková drobounká, takže by ji podle mě dost šikanovali a ještě mi přijde taková hloupoučká, že by si to nechala líbit a nic s tím nedělala; Cítila by se dobře. Proč? Myslím, že naše třída není natolik zlomyslná, abychom se jí posmívali; protože by byla pro ostatní zajímavá.“

Žáci 8. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Necítila by se dobře. Proč? „Vypadá, že nemá moc peněz; byli by tací, kteří by ji poslali do...kvůli tomu jak vypadá; šikana; protože by se na ni pořád povyšovali; má jinou barvu pleti; nepůsobí na mě vesele, ošklivé oblečení, hubená; je jiné barvy pleti a někdo by ji mohl nadávat; asi by jí každý nadával; malá, chudá, zamlklá; spolužáci by odsuzovali, jak vypadá; rasismus; ostatní by se jí smáli; nemyslím, že by ji někdo měl rád; v naší třídě by se jí nejspíš všichni smáli kvůli její barvě; protože by mohla být šikanována za to jak vypadá; protože není stejná jako ostatní; vypadá hrozně; asi by moc nezapadla; nemá dostatek peněz; Cítila by se dobře. Proč? Nemůžeme soudit lidi podle toho, jak vypadají; možná by měla trochu problém zapadnout, ale zapadla by.“

Žáci 7. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Necítila by se dobře. Proč? „Nemají peníze asi, hlad, žízeň, chudoba; posmívali by se jí; nezapadla by do party; je chudá; je moc malá; utahovali by si z ní.“

Žáci 6. třídy z vesnice, kteří svůj výběr odůvodnili, odpověděli následujícím způsobem: Necítila by se dobře. Proč? „Protože je chudší; staré boty, staré oblečení, ani náhrdelník; třída by jí odstrkávala, protože nevypadá moderně; je moc malá a mezi nás by nezapadla; protože je jiné rasy; je chudá; je chudá, všichni by ji odkopli; není jako normální dítě je romského původu; není mi sympatická; holčička na mě nepůsobí vesele, je smutná; děti by se jí smáli nebo by si jí nevšímali.“

3.3.2 Výsledky analýzy ŠVP

Níže jsou vybrány očekávané výstupy ze školního vzdělávacího programu ZŠ s MŠ Králův Dvůr, které jsou spjaty s termínem chudoba. Modrým komentářem k jednotlivým očekávaným výstupům doplňujeme možnost začlenění konkrétního tématu.

ŠVP ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292	
1. ročník – 3. období (= II. stupeň ZŠ)	
	Vyučovací předmět: Výchova k občanství
Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk ve společnosti	<p>kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientace a práce s médii (denní tisk, Internet, digitální média, sociální sítě aj.)
Člověk, stát a hospodářství	<p>sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové platby, zváží nezbytnost dalších výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stanovení výdajů nezbytně nutných, nutných a zbytných pro fungování domácnosti

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>vysvětlí jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využit</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení základního principu fungování banky jako prevence hmotné nouze • Pochopení základního principu fungování pojištění jako prevence hmotné nouze
	<p>na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení principu fungování trhu • Vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny v jednotlivých oblastech světa • Znehodnocování peněz v čase
	<p>rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení pojmů dávka, příspěvek, státní rozpočet

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk, svět a právo	rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Orientace na současné politické mapě světa • Třídění jednotlivých států dle státního zřízení a formy státu
	vyloží smysl voleb do zastupitelstva v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • pochopení pojmu voleb jako hlavního mechanismu zastupitelské demokracie • rozlišení typů voleb • uvědomění si významu práva volit a jeho vlivu na náš další život • dopady voleb na životní úroveň obyvatelstva • srovnání volebních systémů ve vybraných státech světa
	objasní významy právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení a pochopení základních právních vztahů, se kterými se člověk dennodenně setkává

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení pojmu protiprávní jednání, přestupek a trestný čin <p>diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení pojmu korupce • základní orientace v problematice korupce
<p>Mezinárodní vztahy, globální svět</p>	<p>popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení významu organizace EU v Evropě i ve světě <p>uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • získání všeobecného povědomí o existenci a významu mezinárodních organizací, které ovlivňují fungování jednotlivých států

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>uvede příklady některých pojmů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení a vysvětlení pojmu globalizace • vyjmenování několika druhů (kladných a záporných), jak se globalizace projevuje
	<p>Uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj vlastní názor a popíše hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu globální problém • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu
	<p>uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu terorismus • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu ve světě

ŠVP ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292	
2. ročník – 3. období (=II. stupeň)	
	Vyučovací předmět: Výchova k občanství
Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk ve společnosti	kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy
	využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • orientace a práce s médii (denní tisk, Internet, digitální média, sociální sítě, aj.) • kritické přijímání informací a práce s nimi (vytváření si vlastního postoje k přijaté informaci)
Člověk, stát a hospodářství	sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • stanovení výdajů nezbytně nutných, nutných a zbytných pro fungování domácnosti • pochopení nutnosti vytvářet finanční rezervy

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	vysvětlí jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroků placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení základního principu fungování banky jako prevence hmotné nouze • Pochopení základního principu fungování pojištění jako prevence hmotné nouze • Zmapování dostupných finančních produktů • Zmapování dostupných typů pojištění
	na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení principu fungování trhu v různých oblastech světa, ale i v rámci státu jako takového • Vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny v jednotlivých oblastech světa, ale i v rámci státu jako takového • Znehodnocování peněz v čase

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení pojmů dávka, příspěvek, státní rozpočet • Pochopení systému přidělování dávek a příspěvků v hmotné, či sociální nouzi
Člověk, stát a právo	objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení a pochopení základních právních vztahů, se kterými se člověk setkává dennodenně • Uvědomění si (důsledků) vlivu nezaměstnanosti, rozvodovosti aj. na posunu obyvatelstva, na tzv. sociálním žebříčku, ovlivňuje mimo jiné i chudobu
	diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • pochopení pojmu korupce • základní orientace v problematice korupce • vliv korupce na jedince, společnost, stát, svět
Mezinárodní vztahy, globální svět	popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • pochopení významu organizace EU v Evropě i ve světě • uvědomění si vlivu EU na ČR (pozitivního i negativního)

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>uvede některé významné organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • získání všeobecného povědomí o existenci a významu mezinárodních organizací, které ovlivňují fungování jednotlivých států • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací majících bezprostředně vliv na ČR
	<p>uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení a vysvětlení pojmu globalizace • vyjmenování několika druhů (kladných a záporných), jak se globalizace projevuje • pochopení nevyhnutelnosti globalizačního procesu ve světě
	<p>objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů</p>

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu globální problém • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu • vyhledání hlavních aktérů a jejich strategií v potírání mezinárodního terorismu
	uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu terorismus • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu ve světě • vyhledání hlavních aktérů a jejich strategií v potírání mezinárodního terorismu

ŠVP ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292	
3. ročník – 3. období (II. stupeň)	
	Vyučovací předmět: Výchova k občanství
Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk ve společnosti	
	<p>kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientace a práce s médii (denní tisk, Internet, digitální média, sociální sítě, aj.) • kritické přijímání informací a práce s nimi (vytváření si vlastního postoje k přijaté informaci) • třídění nabízených informací dle významu a důležitosti z osobního pohledu žáka/ze strany společnosti • pochopení a uvědomění si vlivu médií na společnost
Člověk, stát a hospodářství	<p>sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</p> <p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stanovení výdajů nezbytně nutných, nutných a zbytných pro fungování domácnosti • pochopení nutnosti vytvářet finanční rezervy • práce s konkrétním rozpočtem

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	vysvětlí jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, jak je využít
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení základního principu fungování banky jako prevence hmotné nouze • Pochopení základního principu fungování pojištění jako prevence hmotné nouze • Zmapování dostupných finančních produktů • Zmapování dostupných typů pojištění • Orientace v dostupných finančních produktech • Orientace v dostupných typech pojištění
	na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p data-bbox="584 315 815 349">Využití ve výuce:</p> <ul data-bbox="826 371 1439 853" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="826 371 1439 573">• Pochopení principu fungování trhu v různých oblastech světa, ale i v rámci státu jako takového a následný dopad na obyvatele dané země <li data-bbox="826 595 1439 741">• Vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny v jednotlivých oblastech světa, ale i v rámci státu jako takového <li data-bbox="826 763 1286 797">• Majetkové poměry obyvatelstva <li data-bbox="826 819 1257 853">• Znehodnocování peněz v čase <p data-bbox="584 875 1439 1021">rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p data-bbox="584 1155 815 1189">Využití ve výuce:</p> <ul data-bbox="632 1211 1439 1469" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="632 1211 1337 1245">• Pochopení pojmů dávka, příspěvek, státní rozpočet <li data-bbox="632 1267 1439 1357">• Pochopení systému přidělování dávek a příspěvků v hmotné, či sociální nouzi <li data-bbox="632 1379 1439 1469">• Řešení modelových situací, ve kterých je možno poskytnout dotyčnému dávky, či příspěvky sociální nouze
Člověk, stát a právo	<p data-bbox="584 1491 1439 1581">rozlišuje nejčastější typy a formy státu a na příkladech porovná jejich znaky</p> <p data-bbox="584 1603 1217 1637">= typy a formy státu a jejich vliv na obyvatelstvo</p>

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů; objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení a pochopení základních právních vztahů, se kterými se člověk setkává dennodenně • Uvědomění si (důsledků) vlivu nezaměstnanosti, rozvodovosti aj. na posunu obyvatelstva, na tzv. sociálním žebříčku, ovlivňuje mimo jiné i chudobu • Sledování všech faktorů, ovlivňujících právní vztahy
	rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení a pochopení základních právních vztahů, se kterými se člověk setkává dennodenně • Uvědomění si (důsledků) vlivu nezaměstnanosti, rozvodovosti aj. na posunu obyvatelstva, na tzv. sociálním žebříčku, ovlivňuje mimo jiné i chudobu • Sledování všech faktorů, ovlivňujících právní vztahy • Pochopení souvislosti mezi protiprávním jednáním a jeho vlivem na chudobu
	diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení pojmu korupce • základní orientace v problematice korupce • vliv korupce na jedince, společnost, stát, svět • uvedení konkrétních případů korupce, se kterými je možno se setkat v běžném životě
Mezinárodní vztahy, globální svět	popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení významu organizace EU v Evropě i ve světě • uvědomění si vlivu EU na ČR (pozitivního i negativního) • vliv EU na běžný život obyvatelstva z hlediska společenského i pracovního
	uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • získání všeobecného povědomí o existenci a významu mezinárodních organizací, které ovlivňují fungování jednotlivých států • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací majících bezprostředně vliv na ČR • kategorizace mezinárodních organizací podle jejich pole působnosti (politické, ekonomické, humanitární aj.)

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení a vysvětlení pojmu globalizace • vyjmenování několika druhů (kladných a záporných), jak se globalizace projevuje • pochopení nevyhnutelnosti globalizačního procesu ve světě • získání základního přehledu o globálních problémech světa a jejich vliv na chudobu
	<p>uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu globální problém • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu • vyhledání hlavních aktérů a jejich strategií v potírání mezinárodního terorismu • zhodnocení dopadu terorismu na běžný život občanů v místech nepokojů, ale i v celém světě

ŠVP ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292	
4. ročník – 3. období	
	Vyučovací předmět: Výchova k občanství
Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk, stát a hospodářství	sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi
	Využití ve výuce:
	<ul style="list-style-type: none"> • stanovení výdajů nezbytně nutných, nutných a zbytných pro fungování domácnosti • pochopení nutnosti vytvářet finanční rezervy • modelové situace – stanovení si nezbytně nutných, nutných a zbytných výdajů imaginární rodiny a vytvoření konkrétního finančního plánu na dané období
	vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využit
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení základního principu fungování banky jako prevence hmotné nouze • Pochopení základního principu fungování pojištění jako prevence hmotné nouze • Zmapování dostupných finančních produktů • Orientace v dostupných finančních produktech • Aplikace jednotlivých finančních a pojistných produktů do praxe (řešení modelových situací – hypotéka, pojištění domácnosti, motorových vozidel, aj.)

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení principu fungování trhu v různých oblastech světa, ale i v rámci státu jako takového a následný dopad na obyvatele dané země • Vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny v jednotlivých oblastech světa a její dopad na samotné obyvatele • Zhodnocení majetkových poměrů obyvatelstva v modelových regionech světa • Znehodnocování peněz v čase
	<p>rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy států a do kterých oblasti stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pochopení pojmů dávka, příspěvek, státní rozpočet • Pochopení systému přidělování dávek a příspěvků v hmotné, či sociální nouzi • Řešení modelových situací, ve kterých je možno poskytnout dotyčnému dávky, či příspěvky sociální nouze • Kategorizace jednotlivých typů dávek a příspěvků sociální, či hmotné nouze

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
Člověk, stát a právo	rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Orientace na současné politické mapě světa • Třídění jednotlivých států dle státního zřízení a formy státu • Posouzení vlivu vlády na chudobu obyvatelstva
	objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení a pochopení základních právních vztahů, se kterými se člověk dennodenně setkává • Uvědomění si (důsledků) vlivu nezaměstnanosti, rozvodovosti aj. na posunu obyvatelstva, na tzv. sociálním žebříčku, ovlivňuje mimo jiné i chudobu • Sledování všech faktorů, ovlivňujících právní vztahy • Porovnání vybraných demografických ukazatelů jednotlivých států
	diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p data-bbox="584 293 815 327">Využití ve výuce:</p> <ul data-bbox="632 349 1441 611" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="632 349 1015 383">• pochopení pojmu korupce <li data-bbox="632 405 1225 439">• základní orientace v problematice korupce <li data-bbox="632 461 1262 495">• vliv korupce na jedince, společnost, stát, svět <li data-bbox="632 517 1441 611">• uvedení konkrétních případů korupce, se kterými je možno se setkat v běžném životě
<p data-bbox="323 633 536 775">Mezinárodní vztahy, globální svět</p>	<p data-bbox="584 633 1441 775">popíše vliv začlenění do ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</p>
	<p data-bbox="584 804 815 837">Využití ve výuce:</p> <ul data-bbox="632 860 1441 1178" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="632 860 1394 893">• pochopení významu organizace EU v Evropě i ve světě <li data-bbox="632 916 1422 949">• uvědomění si vlivu EU na ČR (pozitivního i negativního) <li data-bbox="632 972 1441 1066">• vliv EU na běžný život obyvatelstva z hlediska společenského i pracovního <li data-bbox="632 1088 1441 1178">• srovnání vlivu a významu EU s dalšími podobnými organizacemi
	<p data-bbox="584 1200 1441 1393">uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</p>

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • získání všeobecného povědomí o existenci a významu mezinárodních organizací, které ovlivňují fungování jednotlivých států • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací • vyjmenování jednotlivých mezinárodních organizací majících bezprostředně vliv na ČR • kategorizace mezinárodních organizací podle jejich pole působnosti (politické, ekonomické, humanitární aj.) • konkretizace vlivu těchto organizací na řešení problematiky chudoby v jednotlivých regionech světa
	<p>uvede příklady některých z příčin globalizace, porovná jejich klady a zápory</p>
	<p>Využití ve výuce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopení a vysvětlení pojmu globalizace • vyjmenování několika příkladů (kladných i záporných), jak se globalizace projevuje • pochopení nevyhnutelnosti globalizačního procesu ve světě • získání základního přehledu o globálních problémech světa a jejich vliv na chudobu

Vzdělávací oblast	Vybrané očekávané výstupy
	uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva
	Využití ve výuce: <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlení pojmu globální problém • vyhledání/určení hlavních oblastí neklidu • vyhledání hlavních aktérů a jejich strategií v potírání mezinárodního terorismu • zhodnocení dopadu terorismu na běžný život občanů v místech nepokojů, ale i v celém světě

= využití ve výuce – konkrétní zařazení tématu chudoba, možnost využití jednotlivých témat

Dle prostudovaného ŠVP Základní školy Králův Dvůr nebylo nalezeno konkrétní začlenění pojmu chudoba. Výše jsou vypsány očekávané výstupy, dle kterých je zřejmé, že konkrétní téma chudoba lze efektivně zařadit do výuky, a to v dostatečném rozsahu. Je zcela v kompetenci učitele, do jaké míry téma zařadí, ovšem tuto problematiku nelze opomíjet. Na základě získaných informací je vypracován projekt, který má za úkol přiblížit žákům reálný obraz skutečnosti globálního problému chudoba a který může sloužit učitelům jako nástroj k zefektivnění výuky. Cílovou skupinou samotného projektu jsou žáci 2. stupně ZŠ. Avšak není vyloučeno ani zařazení tohoto projektu do 5. tříd ZŠ.

3. 4 Diskuze a komparace dat

Hlavní cíl: Zjistit znalosti žáků na II. stupni základní školy o pojmu chudoba.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké mají žáci II. stupně vybrané ZŠ znalosti o pojmu chudoba?

Hlavní předpoklad: P_H: Maximálně 90% oslovených respondentů zná pojem chudoba.

Předpoklad vychází z otázek č. 4, 5, 6, 8, 10, 11 v dotazníku:

O₄: Co je to chudoba?

O₅: Jaké jsou příčiny chudoby?

O₆: Znáš nějaké organizace bojující proti chudobě?

O₈: Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

O₁₀: Víš, co je to UNICEF?

O₁₁: Na kterém úřadu se vyplácejí dávky v hmotné nouzi?

Tyto otázky zjišťovaly znalosti žáků vybrané základní školy o povědomí o pojmu chudoba.

Tabulka 15

	Počet správných odpovědí	Počet nesprávných odpovědí
Co je to chudoba?	67 (40%)	100 (60%)
Jaké jsou příčiny chudoby?	17 (10%)	150 (90%)
Znáš nějaké organizace bojující proti chudobě?	44 (26%)	123 (74%)
Víš, co je to UNICEF?	92 (55%)	75 (45%)
Na kterém úřadu se vyplácejí dávky v hmotné nouzi?	33 (20%)	134 (80%)

Tabulka 16

*Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?	5000,-	10000,-	15000,-	20000,-	Jiná
	19 (11%)	43 (26%)	62 (36%)	23 (14%)	22 (13%)

*Výše jsou uvedeny veškeré odpovědi respondentů. Lze nelze považovat žádnou z odpovědí se správností. Tato otázka ilustrovala reálnou představu respondenta na základě vlastní zkušenosti, či domněnky.

Výsledek šetření: Hlavní výzkumný cíl a hlavní výzkumná otázka byla ověřena, ale předpoklad P_H : Maximálně 90% oslovených respondentů zná pojem chudoba, nebyl potvrzen.

Závěr: 90% žáků nezná pojem chudoba.

Dílčí cíl 1: Zjistit, do jaké míry ovlivňuje image postavení dítěte v sociální skupině.

Výzkumná otázka: Do jaké míry ovlivňuje image postavení dítěte v sociální skupině?

Předpoklad: P_1 : Minimálně 90% oslovených respondentů vnímá, že image dítěte ovlivňuje postavení dítěte v sociální skupině.

Předpoklad vychází z otázky č. 12.

O_{12} : Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?

Tabulka 17

		Cítila by se skvěle.	Necítila by se dobře.	Cítila by se dobře.	Nezodpovězené otázky
Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?	Obr. 1	106 (63%)	9 (5%)	41 (25%) *	* 7%
	Obr. 2	37 (22%)	18 (11%)	100 (60%) **	**7%
	Obr. 3	8 (5%)	125 (75%)	30 (18%) ***	*** 2%

Výsledek šetření: Dílčí cíl a výzkumná otázka byla ověřena. P_1 Maximálně 90% vnímá, že image ovlivňuje postavení dítěte v sociální skupině, byl potvrzen.

Závěr: 90% žáků vnímá, že image ovlivňuje postavení dítěte v sociální skupině.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda respondent pocítuje ve svém okolí míru chudoby.

Výzkumná otázka: Pocítuje respondent chudobu ve svém okolí?

Předpoklad: P₂ Minimálně 10% oslovených respondentů pocítuje chudobu ve svém okolí, byl potvrzen.

Předpoklad vychází z otázek 7, 8:

O₇: Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.

O₈: Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

Tabulka 18

	Počet kladných odpovědí			Počet záporných odpovědí	
Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.	96 (57%)			71 (43%)	
Jaká finanční částka je podle potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?	5000,-	10000,-	15000,-	20000,-	Jiná
	19 (11%)	43 (26%)	62 (36%)	23 (14%)	22 (13%)

Výsledek šetření: Dílčí cíl a výzkumná otázka byla ověřena. P₂ Minimálně 10% oslovených respondentů pocítuje chudobu ve svém okolí, byl potvrzen.

Závěr: 10% respondentů pocítuje chudobu ve svém okolí

Dílčí cíl 3 Zjistit, zda respondent vnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády.

Výzkumná otázka: Vnímá respondent sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády?

Předpoklad P₃ Minimálně 80% respondentů vnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády nebyl potvrzen.

Předpoklad vychází z otázky č. 12:

O₁₂: Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?

Tabulka 19

		Cítila by se skvěle.	Necítila by se dobře.	Cítila by se dobře.	Nezodpovězené otázky.
Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?	Obr. 1	106 (63%)	9 (5%)	41 (25%) *	*7%
	Obr. 2	37 (22%)	18 (11%)	100 (60%) **	**7%
	Obr. 3	8 (5%)	125 (75%)	30 (18%) ***	***2%

Výsledek šetření: Dílčí cíl a výzkumná otázka byla ověřena. P₃ Minimálně 80% respondentů vnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády nebyl potvrzen. Závěr: Minimálně 80% respondentů nevnímá sociální rozdíly mezi svými spolužáky a kamarády.

Dílčí cíl 4: Zjistit, jakým způsobem se pohled na danou problematiku liší z pohledu respondenta z vesnice, oproti respondentovi z města.

Výzkumná otázka: Liší se pohled respondenta z vesnice oproti respondentovi z města na danou problematiku?

Předpoklad: P₄ : Žák z vesnice vnímá o 20% větší míru chudoby než žák z města.

Předpoklad vychází z otázek č. 3, 4, 5, 7, 8:

O₃: Kde bydlíš?

O₄: Co je to chudoba?

O₅: Jaké jsou příčiny chudoby?

O₇: Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.

O₈: Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

Tabulka 20

Kde bydlíš?	vesnice	město
	68 (41%)	99 (59%)
Co je to chudoba?	Správné odpovědi	Nesprávné odpovědi
	77 (46%)	90 (54%)

Jaké jsou příčiny chudoby?	Správné odpovědi			Nesprávné odpovědi	
	77 (46%)			90 (54%)	
Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.	Správné odpovědi			Nesprávné odpovědi	
	96 (57%)			71 (43%)	
Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?	5000,-	10000,-	15000,-	20000,-	jiná
	19 (11%)	43 (26%)	62 (36%)	23 (14%)	22 (13%)

Výsledek šetření: Dílčí cíl a výzkumná otázka byla ověřena. P₄ Žák z vesnice vnímá o 20% větší míru chudoby, než žák z města nebyl potvrzen.

Závěr: Žák z vesnice nevnímá o 20% větší míru chudoby než žák z města.

Na základě získaných informací z dotazníkového šetření a z analýzy školního vzdělávacího programu, autorka diplomové práce vypracovala níže projekt, který má za cíl získat povědomí o celosvětovém fenoménu chudoba.

3. 7 Projekt „Bohatství vs. chudoba, aneb jak se žije s penězi a bez peněz.“

Výukový projekt na téma: Chudoba

Název projektu: „Bohatství vs. chudoba, aneb jak se žije s penězi a bez peněz“

Časové rozvržení: 4 vyučovací hodiny

Ročník: cílová skupina 2. stupeň ZŠ

Mezipředmětové vztahy: zeměpis, finanční gramotnost, výchova ke zdraví, výchova k občanství, dějepis

Vzdělávací oblast RVP ZV: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Tématický celek: Člověk, stát a hospodářství; globální svět

Očekávané výstupy: žáci získají povědomí o celosvětovém problému chudoba

Upevňované a rozvíjené klíčové kompetence žáků:

kompetence k učení – žák vyhledá a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v tvůrčích činnostech; žák operuje s obecně užívanými termíny, znaky, uvádí věci do souvislostí, propojuje je do širších celků

kompetence k řešení problému – žák kriticky myslí

kompetence komunikativní – žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory; žák se účinně zapojuje do diskuse

kompetence sociální – žák účinně spolupracuje ve skupině; žák se podílí na utváření příjemné atmosféry; žák přispívá k diskusi

kompetence pracovní – žák využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech

Vlastní realizace projektu:

Název části: Diskuse chudoba x bohatství

Časový rozsah: 20 minut

Téma: chudoba x bohatství

Cíl/e: zjistit reálnou představu dětí o prekonceptech chudoba a bohatství

Použité metody a organizační formy práce: dialogická metoda - diskuse, dialog v celé skupině.

Pomůcky: -

Popis výchovně-vzdělávací činnosti: Učitel je v pozici moderátora, pokládá dětem otázky typu: „Kdo je chudý? Kdo je bohatý? Jaké jsou ukazatele, dle kterých určujeme kdo je chudý a kdo bohatý? Kam bys zařadil svoji rodinu? Máš pojem o materiálním bohatství a duševním bohatství? Představ si jaké je být chudý, jaké by byly tvé kroky k tomu, aby sis mohl zvýšit životní standard?“. Učitel všechny získané odpovědi pasivně přijímá, neargumentuje.

Závěr: Diskuse měla za úkol zjistit vstupní znalosti žáků o tématu chudoby a přimět je k zamyšlení nad pokládanými otázkami.

Název části: Grafické znázornění chudoby ve světě

Časový rozsah: 45 minut

Téma: Politická mapa světa - plakát

Cíl/e: získat reálnou představu o „lokalizaci“ vyspělých, bohatých a chudých, rozvojových zemí. Ukázat názorně žákům jak rozsáhlá daná problematika je.

Použité metody a organizační formy: projektová výuka, skupinová práce, dialogická metoda – diskuse, grafická a výtvarná činnost.

Pomůcky: Internetový prohlížeč, atlas světa, arch papíru, pastelky.

Popis výchovně-vzdělávací činnosti:

5 minut - Učitel žákům představí následující činnosti. Rozdělí žáky do skupin dle svého subjektivního uvážení na základě výkonnosti v hodinách. Skupiny tvoří maximálně po 4 žácích. Žáci v utvořených skupinách pracují celý projektový den.

10 minut - Žáci si kdekoliv vyhledají politickou mapu světa, kterou přenesou na připravený arch papíru.

10 minut - Žáci vyhledávají aktuální ukazatel HDP jednotlivých zemí světa.

10 minut - Získané informace žáci zanesou na politickou mapu světa. Použijí pouze dvě barvy. Jedna barva znázorní vyspělé a bohaté státy a druhá barva představuje chudé, zaostalé státy.

10 minut - Na základě získaných informací a výtvarného výstupu zrealizují diskusi na téma bohatý sever x chudý jih.

Závěr: Diskuse následuje po ukončení samotné práce na tvorbě politické mapy světa s vyznačenými oblastmi chudoby. Časová dotace záleží na vyspělosti skupiny, jejich znalostech a ochotě diskutovat.

Název části: Výtvarná činnost - koláž

Časový rozsah: 45 minut

Téma: život: v bohatství x život v chudobě

Cíl/e: Cílem je interpretovat reálný život chudých a bohatých lidí.

Použité metody a organizační formy: projektová výuka, skupinová práce, výtvarná a grafická činnost.

Pomůcky: Internetový prohlížeč, atlasy světa, příslušná literatura, archy papíru, psací potřeby, lepidla, nůžky, pastelky.

Popis výchovně-vzdělávací činnosti:

5 minut Učitel rozdělí stávající skupiny na dvě skupiny. Jedna skupina graficky ztvární běžný den rozvojové země a druhá skupina graficky ztvární běžný den vyspělé, bohaté země. Dílčí úkol k této části je komentář k tématu (zde se promítne zdravotnictví, práce, vzdělání, možnosti, délka dožití, porodnost, aj.)

10 minut Žáci vyhledávají potřebné informace k zadané práci.

20 minut Žáci graficky znázorní získané informace o daném tématu a souběžně formulují komentář k celé práci.

10 minut Žáci prezentují své práce se svým komentářem.

Závěr: Žáci by si prostřednictvím této činnosti měli reálně přiblížit život v odlišných poměrech.

Název části: Práce s mapou

Časový rozsah: 45 minut

Téma: práce s mapou – typické znaky pro bohaté, vyspělé země x chudé, rozvojové země

Cíl/e: Cílem je vyhledat typické znaky pro jednotlivé země – „vystihnout extrém v rozdílnosti“

Použité metody a organizační formy: projektové vyučování, výtvarná, grafická činnost

Pomůcky: Internetový prohlížeč, nůžky, lepidla, papír.

Popis výchovně-vzdělávací činnosti:

15 minut - Žáci využívají jednotlivé poznatky z předchozích činností a nadále nově vyhledávají typické znaky vyspělého státu a rozvojového světa.

15 minut - Do zhotovené politické mapy žáci doplní typické znaky jednotlivých států (zdroj Internet, využití školní knihovny, materiálů připravených z domova). Vyspělý svět: velké domy, automobily, elektronika, moderní technologie (www, mobilní telefony, satelity, aj.), jídlo, peníze, symboly obchodních řetězců (McDonald's, Coca Cola, KFC, aj.), firmy (Microsoft, Nike, Apple, IBM, aj.), velké nemocnice, školy x rozvojový svět: chatrče ze dřeva nebo z hlíny, primitivní zemědělské nástroje, jednoduché oblečení, studny, vaření na ohni, polní nemocnice, školy, nemocní a hladoví lidé, aj.)

15 minut - Žáci prezentují získané informace a diskutují o získaných poznacích. Učitel je v pozici moderátora.

Závěr: Žáci by měli zachytit hlavní rozdíly mezi životem v chudobě a bohatství.

Název části: Zhodnocení, diskuse, zpětná vazba

Časový rozsah: 25 minut

Cíl: Cílem je získat zpětnou vazbu od žáků. Zjistit, zda si se správností uvědomují pojem chudoba.

Použité metody a formy: sebehodnocení, diskuse

Popis výchovně-vzdělávací činnosti: Žáci samostatně reflektují celý projekt, dávají zpětnou vazbu učiteli. Následně probíhá diskuse, kterou moderuje učitel. Hlavním předmětem diskuse je, zda měli žáci správnou představu o chudobě x bohatství a zda si uvědomují nesprávné chápání pojmu chudoba. Učitel následně řídí diskusi, doplňuje ji o otázky: „Co vás nejvíce překvapilo na získaných informacích? Změnily získané informace váš pohled na chudobu, popřípadě bohatství? Jaké konkrétní odlišnosti vnímáte mezi vaší představou o bohatství a chudobě oproti realitě?.

Závěr: Zhodnocení přínosu celého projektu na rozšíření obzoru žáků v oblasti probíraného tématu.

Projekt byl vypracován jako pomůcka pro učitele 2. stupně k zefektivnění výuky na téma chudoba. Časová dotace záleží na vyspělosti skupiny, jejich znalostech a ochotě diskutovat.

4 Shrnutí a závěr

Cílem diplomové práce bylo věnovat se problematice chudoby a na vzorku vybrané školy zjistit, jakou míru povědomí mají žáci II. stupně ZŠ a MŠ Králův Dvůr, Jungmannova 292.

V teoretické části diplomové práce je charakterizován pojem chudoba. Jsou zde uvedené v obecné rovině typy, příčiny a důsledky prekonceptu chudoba. Teoretická část se také zabývá stanovením hranice chudoby v ČR, konkrétně jakým způsobem může pomoci stát jedincům, kteří se dostali do tohoto tíživého stavu. Dále diplomová práce obecně mapuje situaci ve světě a uvádí zde organizace, které se snaží potlačit tento globální problém.

Praktická část diplomové práce podrobně popisuje průběh výzkumného šetření. Výzkum dané problematiky byl prováděn pomocí nestandardizovaného dotazníku. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké názory mají žáci vybrané základní školy o chudobě. Výzkum byl realizován na ZŠ Králův Dvůr, kde bylo zjištěno, že žáci neznají pojem chudoba se správností. Správnost odpovědí byla celkem 38% žáků z vesnice a 41% žáků z města. Z hlavního cíle byly stanoveny celkem čtyři dílčí cíle a čtyři výzkumné otázky, které se podařilo splnit. Dále autorka diplomové práce stanovila předpoklady. Celkem bylo stanoveno pět předpokladů. Z pěti předpokladů se dva předpoklady potvrdily, a to P_H : Maximálně 90% oslovených respondentů zná pojem chudoba a P_2 Minimálně 10% respondentů pocítuje chudobu ve svém okolí. Podrobněji je výzkum popsán v kapitole Vyhodnocení dotazníkového šetření.

Dle analýzy Školního vzdělávacího programu ZŠ a MŠ Králův Dvůr bylo zjištěno, že žáci nedostatečně chápou pojem chudoba. Autorka doporučuje do školního vzdělávacího plánu zařadit zrealizovaný projekt jako nástroj pro učitele, který byl vytvořen na základě nedostatků ŠVP dané školy k problematice pojmu chudoba.

5 SEZNAM LITERATURY

- [1] ACEMOGLU, Daron a ROBINSON, James, A. *Proč státy selhávají: kořeny moci, prosperity a chudoby*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2015. 386 s. Zip; sv. 47. ISBN 978-80-257-1305-1.
- [2] BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [3] CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje*. Vyd. 1. Praha: CH Beck, 2009. 320 s. ISBN 978-80-7400-155-0.
- [4] COLLIER, Paul. *Miliarda nejchudších: proč se některým zemím nedaří a co s tím*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7429-10-7.
- [5] DUKOVÁ, Ivana, DUKA, M, a KOHOUTOVÁ, Ivanka. *Sociální politika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 200 s. ISBN 978-80-247-3880-2.
- [6] HLAVAČKA, Milan a CIBULKA, Pavel. *Chudinství a chudoba jako sociálně historický fenomén*. Vyd. 1. Praha: Historický ústav, 2013. 623 s. ISBN 978-80-7286-225-2.
- [7] HORKÝ, Ondřej. *Česko proti chudobě*. Vyd.1. Praha: Eunemická akademie, 2005. 47 s. ISBN 8023964191.
- [8] JENÍČEK, Vladimír a Foltýn, J. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2010. 324 s. ISBN 978-80-7400-326-4.
- [9] KUBEŠOVÁ, Hana a CIHELKOVÁ, E. *Světová ekonomika nové jevy a perspektivy*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2009. 273 s. ISBN 8074001555.
- [10] LIESSMANN, Paul Konrad. *Teorie nevzdělanosti*. Vyd. 1. Praha: Acamedia, 2012. 128 s. ISBN 978-80-200-1677-5.
- [11] LINDNER, Tomáš a STRNAD, Michal. *Světová banka a vývoj jejích strategií v boji proti chudobě*.
- [12] MAPPEŠ – NIEDIK, Norbert. *Chudáci romové, zlí cikáni*. Vyd. 1. Brno: Host, 2013. 299 s. ISBN 978-80-7294-869-7.
- [13] MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby. Základy sociologie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. 248 s. svazek 6. ISBN 80-85850-61-3.
- [14] MAREŠ, Petr. *Konsenzuální přístup k definici chudoby*. Vyd. 1. Brno: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. 1994. 137. s. ISBN 80-210-1245-5.

- [15] MAREŠ, Petr a RAPUŠIČ, Ladislav. *Chudoba očima české veřejnosti*. Vyd. 1. Brno: Závěrečná zpráva pro MPSV ČR. 1995. 531-555 s. ISSN 0038-0288.
- [16] MAREŠ, Petr. *Faktory sociálního vyloučení*. Vyd. 1. Brno: VÚPSV Praha, 2006. 41 s. ISBN 978-80-7007-321-6.
- [17] MAREŠ, Petr. *Právo nežít v chudobě*. Vyd. 1. Praha: Filosofia, 2010. 142 s. ISBN 978-80-7007-321-6.
- [18] PICK, Miloš. *Stát blahobytu, nebo kapitalismus?* Vyd. 1. Všeň: Grimmus, 2011. 216 s. ISBN 978-80-87461-05-1.
- [19] SIROVÁTKA, Tomáš, Mareš, Petr, VEČERNÍK, Jiří a ZELENÝ, Martin. *Monitorování chudoby v České republice*. Vyd. 1. Brno: VÚPSPV, 2002. 125 s. ISBN 8023897888.
- [20] ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4.
- [21] VÁGNEROVÁ, Kateřina. *Minimalizace šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 147 s. ISBN 80-7367-611-7.
- [22] WAISOVÁ, Šárka. *Plzeňské rozhovory. Chudoba a bohatství v současném světě*. Vyd. 1. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2006. 159 s. ISBN 80-85850-61-3

Použitý elektronický zdroj:

- [23] Chudoba. [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z:
<http://www.rozvojovka.cz/chudoba>
- [24] Od rámcového ke školnímu vzdělávacímu programu. . [online]. 2015 [cit. 2015-06-04].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/od-ramcoveho-ke-skolnimu-vzdelavacimu-programu?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+vzd%C4%9B1%C3%A1vac%C3%AD+program>
- [25] Základní informace. [online]. 2016 [cit. 2015-05-10] Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/skupina-svetove-banky-11654>
- [26] Důsledky chudoby. [online]. 2015. [cit. 2015-05-10]. Dostupné z:
http://vitejenazemi.cz/cenia/index.php?p=dusledky_zvysujici_se_spotreby-chudoba&site=spotreba

- [27] Cíle strategie Evropa 2020. [online]. 2015. [cit. 2016-06-05].
http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_cs.htm
- [28] České organizace společně upozornily na plnění rozvojových cílů OSN. [online]. 2015. [cit. 2016-06-05].
<http://www.ceskoprotichudobe.cz/?id=15&idc=1116&tema=20>
- [29] International Day for the Eradication of Poverty. [online]. 2015. [cit. 2015-10-11]. Dostupné z:
<http://www.osn.cz/mezinarodni-den-za-odstraneni-chudoby/>
- [30] Pomoc v hmotné nouzi. [online]. 2015. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/cs/5>
- [31] Hnutí Lékařů bez hranic. [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z:
<http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/hnuti-lekaru-bez-hranic>
- [33] Proč chudoba? [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10418848677-proc-chudoba/>
- [34] Asociace občanských poraden. [online]. 2016. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z:
<http://www.obcanskeporadny.cz>
- [35] Světová ekonomika. [online]. 2016. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z:
<https://books.google.cz/books?id=FPmFExjJsR8C&printsec=frontcover&dq=sv%C4%9Btov%C3%A1+ekonomika&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwingrKh4czLAhXBaQ8KHdGYBT0Q6AEIJDA#v=onepage&q=sv%C4%9Btov%C3%A1%20ekonomika&f=false>
- [35] Částky životního minima. [online]. 2016. [cit. 2016-04-06].
<http://vipco.cz/wp-content/uploads/2015/03/%C4%8C%%C3%A1stky-%C5%BEivotn%C3ADho-minima.jpg>
- [36] Schéma dávek sociálního zabezpečení. [online]. 2016. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z:
www.icm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr cit 01-11-2016

Použité prameny:

- zákon č. 111/2007 Sb. o pomoci v hmotné nouzi
- zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách
- zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

1. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník „Názory dětí II. stupně vybrané ZŠ na chudobu“

Příloha č. 2 – Ukázky dotazníků

7. Setkal/a ses někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.

Ano – popiš místo nebo

situaci _____

Ne - svoji odpověď zdůvodni

8. Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

5 000,- 10 000,- 15 000,- 20 000,- Jiná, uveď: _____

9. Bojíš se, že tě někdy chudoba postihne?

Ano zdůvodni: _____

Ne - zdůvodni: _____

10. Víš, co je to UNICEF?

Ano – napiš její český název a popiš práci, kterou vykonává

Ne

11. Na kterém úřadu se vyplácejí dávky v hmotné nouzi?

a) Okresní správa sociálního zabezpečení

b) Úřad práce

c) Zdravotní pojišťovna

12. Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?

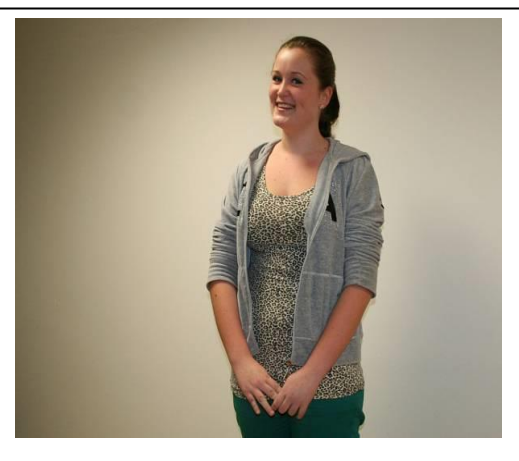

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. 7 <http://budkocka.cz/moda/podzimni-trendy-nejen-do-skoly/>

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. 8 <http://g.denik.cz/70/5f/5119283-zuzana-salcburgerova-mlady-talent-divadlo-zpevklavir-rousinov-denik-605.jpg>

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. č. 3 <http://www.2zsjh.cz/charitativni-akce>

Zde je prostor pro tvé náměty a připomínky

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Diplomová práce - „Názory dětí II. stupně vybrané ZŠ na chudobu“

Milý žáku, milá žákyně, ráda bych Tě požádala o vyplnění dotazníku, který bude použit k vypracování mé závěrečné práce na pedagogické fakultě UK v Praze. Informace, které mi sdělíš v dotazníku zůstanou anonymní a poslouží pouze pro zpracování práce.

1. Kolik je ti let?

12

13

14

15

2. Jakou navštěvuješ třídu?

6.

7.

8.

9.

3. Kde bydlíš?

na vesnici

ve městě

4. Co je to chudoba?

a) když nemám peníze

b) dlouhodobý stav, kdy nemohu uspokojit základní lidské potřeby

c) když nejedím v automobilu jako ostatní

5. Jaké jsou příčiny chudoby?

a) špatné hospodaření s penězi

b) geografické umístění obyvatel

c) špatná výchova

6. Znáš nějaké organizace bojující proti chudobě?

ano – uveď alespoň 3 příklady

Armáda spásy...

na další si bohužel nepamenu

ne

7. Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.

Ano – popiš místo nebo situaci Ve vesnici, ve které bydlím žije paní s dvěma
děťmi. Všichni vypadají otrhaně, nemytí a nevoní.

Ne - svoji odpověď zdůvodni _____

8. Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

5 000,- 10 000,- 15 000,- 20 000,- Jiná, uveď: _____

9. Bojíš se, že tě někdy chudoba postihne?

Ano – zdůvodni Může nastat, jestliže nedodělám alespoň střední školu,
zvyšování daní a snižování výplat, zůdný důchod, dluhy

Ne - zdůvodni _____

10. Víš co je to UNICEF?

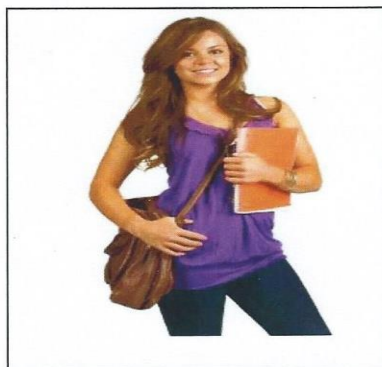
Ano – napiš její český název a popiš práci, kterou vykonává český název není
pomáhá dětem v nouzi

Ne

11. Na kterém úřadu se vyplácí dávky v hmotné nouzi?

- a) Okresní správa sociálního zabezpečení
- b) Úřad práce
- c) Zdravotní pojišťovna

12. Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?

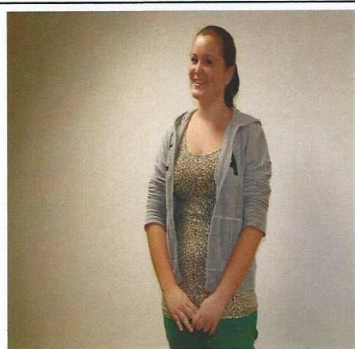
a) Cítila by se skvěle. Proč?

Vypadá dobře, nejspíš je společenská, zapadla by

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. 1 <http://budkocka.cz/moda/podzimni-trendy-nejen-do-skoly/>

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Je asi trochu tichá, ale vypadá, že je fajn a určitě si najde spousty kamarádů

Zdroj obr. 2 http://g.denik.cz/70/5f/5119283-zuzana-salcburgerova-mlady-talent-divadlo-zpev-klavir-rousinov_denik-605.jpg

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?

V naší třídě by se jí nejspíš všichni smáli kvůli její barvě

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. č. 3 <http://www.2zsjh.cz/charitativni-akce>

Zde je prostor pro tvé náměty a připomínky

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Diplomová práce - „Názory dětí II. stupně vybrané ZŠ na chudobu“

Milý žáku, milá žákyně, ráda bych Tě požádala o vyplnění dotazníku, který bude použit k vypracování mé závěrečné práce na pedagogické fakultě UK v Praze. Informace, které mi sdělíš v dotazníku zůstanou anonymní a poslouží pouze pro zpracování práce.

1. Kolik je ti let?

12

13

14

15

2. Jakou navštěvuješ třídu?

6.

7.

8.

9.

3. Kde bydlíš?

na vesnici

ve městě

4. Co je to chudoba?

a) když nemám peníze

b) dlouhodobý stav, kdy nemohu uspokojit základní lidské potřeby

c) když nejedím v automobilu jako ostatní

5. Jaké jsou příčiny chudoby?

a) špatné hospodaření s penězi

b) geografické umístění obyvatel

c) špatná výchova

6. Znáš nějaké organizace bojující proti chudobě?

ano – uveď alespoň 3 příklady _____

ne

7. Setkal/a jsi se někdy s chudobou ve svém okolí? Pokud ano, napiš kde nebo u koho.

Ano - popiš místo nebo situaci

~~o~~ spousta bezdomovců, řebárů
kterí buď: ~~chtějí~~ jsou lidé pracovat, nebo ~~jsou~~ s vážných
důvodů pracovat nemohou (handikovaní)

Ne - svoji odpověď zdůvodni

8. Jaká finanční částka je podle tebe potřebná pro jednu osobu na měsíc, která stačí k udržení dobré životní úrovně?

5 000,-

10 000,-

15 000,-

20 000,-

Jiná, uveď: _____

9. Bojíš se, že tě někdy chudoba postihne?

Ano - zdůvodni _____

Ne - zdůvodni

myslím si že ne, protože nejsem natolik hloupý.
~~nebo~~ a jelikož máta vydělává dobré peníze
tak si myslím že by byl ochoten něco půjčit a

10. Víš co je to UNICEF?

Ano - napiš její český název a popiš práci, kterou vykonává

pomáhá dětem v nouzi

Ne

11. Na kterém úřadu se vyplácí dávky v hmotné nouzi?

a) Okresní správa sociálního zabezpečení

b) Úřad práce

c) Zdravotní pojišťovna

12. Jak myslíš, že by se cítily postavy z obrázků ve tvé třídě?

a) Cítila by se skvěle. Proč?
přehrá, vypadá chytře

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. 1 <http://budkocka.cz/moda/podzimni-trendy-nejen-do-skoly/>

a) Cítila by se skvěle. Proč?
Sakový neutral ...

b) Necítila by se dobře. Proč?

c) Cítila by se dobře. Proč?
-||-

Zdroj obr. 2 http://g.denik.cz/70/5f/5119283-zuzana-salcburgerova-mlady-talent-divadlo-zpev-klavir-rousinov_denik-605.jpg

a) Cítila by se skvěle. Proč?

b) Necítila by se dobře. Proč?
malá, chudá, ramblá odd ...

c) Cítila by se dobře. Proč?

Zdroj obr. č. 3 <http://www.2zsjh.cz/charitativni-akce>

Zde je prostor pro tvé náměty a připomínky 3 3 3

Děkuji za vyplnění dotazníku.

